

Scriptie

Sociaal Juridische Dienstverlening

Bonhoeffer College – Stichting Carmelcollege

“In hoeverre wordt voldaan aan de eisen van de AVG en de bewustwording hiervan op het Bonhoeffer College, wanneer het gaat om gegevensverwerking van leerlingen in het algemeen en van leerlingen met een specifieke ondersteuningsbehoefte?”

Student: Louis Varenhorst
Studentnummer: 334870
Tel.nr:
E-mail: 334870@student.saxion.nl
Opleiding: Sociaal Juridische Dienstverlening (voltijd)
School: Saxion Hogeschool Deventer
Schoolcoach: Dhr. F. van As
Tweede lezer: Mw. P. Wiebinga

Organisatiegegevens

Organisatie: Stichting Carmelcollege
Afdeling: Advies en Support
Praktijkcoach:

Hengelo (OV) 8 juni 2020

Voorwoord

Voor u ligt het verslag van een onderzoek dat is verricht op het Bonhoeffer College te Enschede in de periode van maart tot en met juni 2020. Het onderzoek richt zich op de inventarisatie van de implementatie van de AVG en de bewustwording hiervan op het Bonhoeffer College. Hierbij wil ik mijn studietoestant dhr. F. van As bedanken voor zijn hulp en het meedenken en ook mijn praktijkcoach voor de goede begeleiding.

Hengelo, juni 2020

Louis Varenhorst

Samenvatting

Binnen het Bonhoeffer College, onderdeel van de Stichting Carmelcollege, heeft een onderzoek plaats gevonden, gericht op het inventariseren van de implementatie van de AVG en de bewustwording hiervan op de werkvloer. Het onderzoek richt zich op het in kaart brengen van de huidige gang van zaken omtrent de uitvoering van de AVG.

De hoofdvraag van dit onderzoek luidt als volgt:

In hoeverre wordt voldaan aan de eisen van de AVG en de bewustwording hiervan op het Bonhoeffer College, wanneer het gaat om gegevensverwerking van leerlingen in het algemeen en van leerlingen met een specifieke ondersteuningsbehoefte?

Om deze hoofdvraag te beantwoorden zijn de volgende deelvragen opgesteld:

1. Hoe heeft Stichting Carmelcollege op beleidsniveau de AVG vormgegeven?
2. Op welke manier vindt de implementatie van het AVG beleid rondom gegevensverwerking van leerlingen in het algemeen en van leerlingen met een specifieke ondersteuningsbehoefte op het Bonhoeffer College in de praktijk plaats?
3. Hoe geeft het Bonhoeffer College vorm aan het ‘awareness beleid’ om daarmee te komen tot voldoende bewustzijn van veranderingen die door de AVG noodzakelijk geworden zijn wanneer het gaat om verwerking van leerlinggegevens?

In dit onderzoeksverslag wordt beschreven wat de aanleiding is van dit onderzoek. Stichting Carmelcollege wil graag weten in hoeverre het AVG-beleid is doorgedrongen tot op de werkvloer, waarbij de bewustwording zeer van belang is. Om dit te onderzoeken is allereerst een literatuuronderzoek gedaan om duidelijk te maken welke consequenties het AVG-beleid voor het onderwijs heeft. Vervolgens is onderzocht hoe de Stichting Carmelcollege dit beleid voor haar instellingen in kaders heeft omgezet. Daarna is op het Bonhoeffer College in de praktijk onderzocht in hoeverre het AVG-beleid al wordt toegepast en of het awareness beleid zorgt voor voldoende bewustzijn hiervan op de werkvloer. Met name is gekeken naar de implementatie van de AVG binnen het onderwijs aan leerlingen met een specifieke ondersteuningsbehoefte. Om het onderzoek ook een praktische component mee te geven is ervoor gekozen om een aantal medewerkers op zowel het bestuursniveau als op de werkvloer te interviewen. De gegevens die deze interviews hebben voortgebracht zijn meegenomen in de resultaten.

Op basis van dit alles is de hoofdvraag beantwoord. Er zijn conclusies getrokken en tevens een aantal aanbevelingen gedaan. Als antwoord op de gestelde hoofdvraag kan op basis van dit onderzoek gesteld worden dat Stichting Carmelcollege al een duidelijk beleid rondom de AVG voert. Er zijn echter nog veel onduidelijkheden op de werkvloer van het Bonhoeffer College. Daar komt bij dat de verwerking van gegevens van leerlingen met specifieke ondersteuningsbehoeften, meer aandacht behoeft. Tot slot is geconcludeerd dat het awareness beleid om te komen tot meer bewustwording van de AVG verder uitgewerkt zou moeten worden. Dit alles kan maken dat het beleid rondom de AVG op de werkvloer een positieve impuls krijgt.

Inhoud

Voorwoord	2
Samenvatting.....	3
Hoofdstuk 1 Aanleiding en achtergrond onderzoek	7
1.1 Stichting Carmelcollege	7
1.2 Bonhoeffer College.....	7
1.3 De invoering van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)	7
1.4 Gevolgen voor de Stichting Carmelcollege	8
1.5 Doelstelling	8
1.6 Hoofdvraag en deelvragen	9
Hoofdstuk 2 Theoretisch Kader.....	10
2.1 Algemene regelgeving AVG in het onderwijs	10
2.2 Regelgeving AVG in het passend onderwijs.....	11
2.3 AVG en awareness beleid in het onderwijs	13
Hoofdstuk 3 Methodologisch Kader.....	14
3.1 Onderzoeksmethode	14
3.2 Onderzoeksprocedure	14
3.3 Betrouwbaarheid, validiteit en triangulatie	15
Hoofdstuk 4 Resultaten.....	17
4.1 Deelvraag 1: resultaten	17
4.1.1 Deelvraag 1: resultaten theoretisch onderzoek.....	17
4.1.1.1 Bestuursbesluit AVG	17
4.1.1.2 Implementatie en awareness AVG binnen Stichting Carmelcollege	19
4.1.1.3 Passend Onderwijs en AVG binnen Stichting Carmelcollege.....	19
4.1.2 Deelvraag 1: resultaten interviews	20
4.1.2.1 Interview Kwartiermaker van de Lumen Group.....	20
4.1.2.2 Interview Juridisch Adviseur van Stichting Carmelcollege	21
4.1.3 Deelvraag 1: resultaten theoretisch onderzoek en interviews	21
4.1.3.1. Beleid.....	21
4.1.3.2 Verwerkingsregister.....	22
4.1.3.3 Toegang beschermen	22
4.1.3.4 Geheimhoudingsverklaring	23
4.1.3.5 Informatieplicht	23
4.1.3.6 Verantwoordingsplicht.....	23
4.1.3.7 Protocol datalekken.....	23
4.1.3.8 DPIA	24

4.1.3.9 Taakomschrijving Functionarissen	24
4.2 Deelvraag 2: resultaten	25
4.2.1 Deelvraag 2: resultaten theoretisch onderzoek.....	25
4.2.1.1 AVG en website van het Bonhoeffer College	25
4.2.1.2 AVG en intranet van het Bonhoeffer College	25
4.2.1.3 Definitief bestuursbesluit AVG	25
4.2.1.4 Privacyreglement Stichting Carmelcollege	26
4.2.1.5 Uitvoeringsnotitie Passend Onderwijs Bonhoeffer College.....	26
4.2.1.6 Privacy bijsluiter.....	27
4.2.2 Deelvraag 2: resultaten interviews en leerlingdossiers.....	27
4.2.2.1 Interview Privacy Coördinator Bonhoeffer College	28
4.2.2.2 Concrete dossiers van leerlingen met een specifieke ondersteuningsbehoefte.....	28
4.2.3 Deelvraag 2: resultaten theoretisch onderzoek, interviews en leerlingdossiers	28
4.2.3.1 Dossiervorming en externe partijen	28
4.2.3.2 Afspraken met externe partijen.....	29
4.2.3.3 Gegevensverwerking zorgleerlingen.....	30
4.3 Deelvraag 3: resultaten	31
4.3.1 Deelvraag 3: resultaten theoretisch onderzoek.....	31
4.3.1.1 ‘Awareness’ via website en intranet Bonhoeffer College	31
4.3.1.2 ‘Awareness’ campagne op het Bonhoeffer College.....	31
4.3.2 Deelvraag 3: resultaten interviews	32
4.3.2.1 Interviews mentoren Bonhoeffer College	32
4.3.3 Deelvraag 3: resultaten theoretisch onderzoek en interviews	32
4.3.3.1 Aanpak implementatie	33
4.3.3.2 Bewustwording.....	33
4.3.3.3 Draagvlak	34
Hoofdstuk 5 Conclusies en aanbevelingen.....	36
5.1. Deelvraag 1: beantwoording	36
5.2 Deelvraag 2: beantwoording.....	37
5.3 Deelvraag 3: beantwoording.....	38
5.2. Beantwoording hoofdvraag.....	39
5.3 Conclusies	39
5.4 Aanbevelingen	39
Bibliografie.....	41
Bijlagen	44
Bijlage 1: Interview Kwartiermaker	44

Bijlage 2: Interview Juridisch Medewerker Stichting Carmelcollege	45
Bijlage 3: Interview Privacy Coördinator Bonhoeffer College	47
Bijlage 4: Interviews mentoren Bonhoeffer College	50
Bijlage 5 Aanmeldingsformulier IBT	52
Bijlage 6 1-loket	55
Bijlage 7 Dossiervorming SOM/Presentis	57
Bijlage 8 OPP Bonhoeffer College	58
Bijlage 9 Thema 1 Labeling-schema	62
Bijlage 10: Thema 2 labeling-schema	68
Bijlage 11: Thema 3 labeling-schema	73

Hoofdstuk 1 Aanleiding en achtergrond onderzoek

1.1 Stichting Carmelcollege

Stichting Carmelcollege is een organisatie die in 1922 werd opgericht door de Karmelieten, een stroming binnen de Katholieke kerk (Karmel Nederland, z.d.) (Stichting Carmelcollege, z.d. f). De Stichting verbindt bijna 50 scholen uit het voortgezet onderwijs (VO) verspreid over heel Nederland. De verschillende scholen bieden alle vormen van het VO aan, hebben bijna 37.000 leerlingen en er werken rond de 4200 medewerkers. De scholen hebben in grote mate autonomie en zelfstandigheid maar ze vormen een verbond om kennis en ervaring te delen in het VO (Stichting Carmelcollege, z.d. b). De katholieke kerk had in het begin veel invloed op de Carmelscholen maar dit is vanaf 1968 minder geworden, hoewel er nog altijd een Karmeliet in de Raad van Toezicht zit. De Stichting is rechtspersoon voor de scholen. Dit betekent dat de Stichting uiteindelijk verantwoordelijk en aansprakelijk is voor het handelen van de verschillende scholen. De Stichting stuurt de scholen enerzijds aan maar geeft ze anderzijds ook veel eigen verantwoordelijkheden en vrijheden. Zo bepalen de scholen zelf bijvoorbeeld over de vormgeving van het onderwijs. Momenteel heeft de Stichting Carmelcollege niet alleen katholieke scholen maar ook protestantse alsmede interconfessionele en algemeen bijzondere scholen. De missie van de Stichting Carmelcollege is dat de mens centraal staat. Daarmee richt de Stichting Carmelcollege zich niet alleen op de primaire taak, onderwijs geven, maar ook vindt men het belangrijk dat iedereen binnen de Stichting zichzelf kan ontwikkelen (Stichting Carmelcollege, z.d. f). Voor het optimaal functioneren van de organisatie beschikt de stichting over veel persoonsgegevens van het personeel en de leerlingen, zowel op centraal als op decentraal niveau.

1.2 Bonhoeffer College

Het Bonhoeffer College met meerdere vestigingen in Enschede, maakt deel uit van de Stichting Carmelcollege. Het Bonhoeffer College is een interconfessionele scholengemeenschap waar leerlingen welkom zijn voor alle vormen van voortgezet onderwijs. De school is vernoemd naar Dietrich Bonhoeffer. Hij was een theoloog die vanwege zijn principiële houding en verzet door de nazi's in april 1945 werd terechtgesteld (Bonhoeffer College, z.d. b).

1.3 De invoering van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)

De AVG is sinds 25 mei 2018 ingevoerd binnen de Europese Unie (EU). Deze privacywet vervangt de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp). De AVG heeft als doel de privacy rechten te versterken en uit te breiden en meer verantwoordelijkheden te leggen bij organisaties. De AVG is gebaseerd op het principe dat privacy een grondrecht is (Autoriteit Persoonsgegevens, z.d. a).

De AVG is de “Nederlandse taal versie” van de Europese Verordening ter bescherming van persoonsgegevens, ook wel de General Data Protection Regulation (GDPR) die per mei 2018 actief is in de gehele Europese Unie (Schermer, Hagenauw, & Falot, 2018, p. 19). De AVG is een pakket van 99 artikelen en 173 overwegingen bij deze artikelen en regelt binnen de Europese Unie de “rechtmatige en zorgvuldige omgang met persoonsgegevens” (Schermer, Hagenauw, & Falot, 2018, p. 20). Door de AVG hebben mensen meer mogelijkheden/rechten om voor zichzelf op te kunnen komen bij het verwerken van hun gegevens door organisaties. Deze rechten zijn namelijk versterkt en uitgebreid. In de AVG staat welke voorwaarden er zijn

voor organisaties om persoonsgegevens te verwerken. Er moet namelijk in veel gevallen toestemming worden gegeven om persoonsgegevens te verwerken. Er zijn ook andere grondslagen voor verwerking, bijvoorbeeld gerechtvaardigd belang en wettelijke taak. Dit wordt nog nader toegelicht. Organisaties moeten kunnen bewijzen dat toestemming voor verwerking is gegeven, maar ook dat men deze toestemming voor het verwerken van persoonsgegevens kan intrekken (Autoriteit Persoonsgegevens, z.d. a). In de ‘Handleiding Algemene verordening gegevensbescherming’ van het Ministerie van Veiligheid en Justitie wordt de AVG uitgelegd als een “Nederlandse taalversie” van de GDPR, omdat de GDPR een “rechtstreekse werking heeft in de gehele Europese Unie” (Schermer, Hagenauw, & Falot, 2018, p. 19). Met andere woorden, de Nederlandse AVG is in principe identiek aan bijvoorbeeld de Duitse *Datenschutz-Grundverordnung* (DS-GVO). Aangezien dit onderzoek zich richt op een Nederlandse casus zal vanaf heden de wet worden aangeduid als AVG.

1.4 Gevolgen voor de Stichting Carmelcollege

Sinds de invoering van de AVG in mei 2018, heeft de Stichting de meest noodzakelijke veranderingen die voortvloeiden uit de AVG, uitgevoerd. Zo heeft de AVG de Stichting verplicht om een Functionaris Gegevensbescherming (FG) aan te stellen, die toezicht moet houden op de toepassing en naleving van de AVG (Autoriteit Persoonsgegevens, z.d. d). Aan deze verplichting heeft de Stichting ondertussen voldaan (Stichting Carmelcollege, z.d. c). Verder is er een database (dataregister) ontwikkeld waarin wordt bijgehouden welke persoonsgegevens worden verwerkt en opgeslagen. Waar de Stichting momenteel tegenaan loopt, is dat de database moeilijk beheersbaar te maken is vanwege de omvang en de privacygevoeligheid van de persoonsgegevens (leerlingen en medewerkers). Daarnaast maken de verschillende scholen gebruik van verschillende softwarepakketten om deze persoonsgegevens te verwerken en te beschermen. Hierdoor is er een veelheid van werkwijzen omtrent de verwerking en bescherming van persoonsgegevens ontstaan. Daarbovenop komt dat de Stichting moet aantonen dat de database voldoet aan de ‘belangrijkste beginselen’ van de AVG. Dit zijn: rechtmatigheid, transparantie, doelbinding en juistheid (Autoriteit Persoonsgegevens, z.d. b). Dit zal verder worden toegelicht in het Theoretisch Kader. Tot slot is er een werkgroep opgericht die toezicht moet gaan houden op de privacy van personeel en leerlingen. Deze werkgroep ‘Netwerk Privacy Coördinatoren’ heeft als doel de AVG zo goed mogelijk in te passen en de werkgroep bestaat uit medewerkers van de Stichting met verschillende functies. Vanwege de invoering van de AVG is er vanuit Stichting Carmelcollege de wens ontstaan om te onderzoeken hoe kan worden voldaan aan de wettelijke verplichtingen omtrent de AVG.

In het kader van dit afstudeeronderzoek is de brede wens vanuit de stichting vertaald naar een concreet onderzoek op decentraal niveau, namelijk op het Bonhoeffer College te Enschede, waarbij ook het awareness beleid om te komen tot meer bewustwording van de AVG maatregelen in het onderzoek wordt meegenomen.

1.5 Doelstelling

Concreet betekent dit dat in het onderzoek duidelijk gemaakt wordt waar zich de knelpunten bevinden met betrekking tot de implementatie van de AVG binnen het (praktijk)onderwijs op het Bonhoeffer College waarbij ook gekeken wordt naar de gegevensverwerking rondom leerlingen met een specifieke ondersteuningsbehoefte. Verder wordt in kaart gebracht in

hoeverre het awareness beleid rondom de AVG de bewustwording stimuleert en waar zich daarbij knelpunten voordoen. Doelstelling is te onderzoeken of en hoe het Bonhoeffer College voldoet aan de wettelijke verplichtingen omtrent de AVG, in relatie tot de (geregistreerde)gegevens van leerlingen in het algemeen en van leerlingen met een specifieke ondersteuningsbehoefte, en daaruit voortvloeiend of het gevoerde awareness beleid voldoende bewustzijn bij de medewerkers creëert betreffende de AVG en de gegevensverwerking van leerlingen. Daarbij moet rekening gehouden worden met de kaders die Stichting Carmelcollege voorschrijft. De conclusies worden gedeeld met de AVG-verantwoordelijken op stichtingsniveau. Vervolgens kan het centrale beleid omtrent de AVG, indien noodzakelijk geacht, verder worden aangescherpt.

1.6 Hoofdvraag en deelvragen

De hoofdvraag van dit onderzoek luidt als volgt:

In hoeverre wordt voldaan aan de eisen van de AVG en de bewustwording hiervan op het Bonhoeffer College, wanneer het gaat om gegevensverwerking van leerlingen in het algemeen en van leerlingen met een specifieke ondersteuningsbehoefte?

Om deze hoofdvraag te beantwoorden zijn de volgende deelvragen opgesteld:

1. Hoe heeft Stichting Carmelcollege op beleidsniveau de AVG vormgegeven?
2. Op welke manier vindt de implementatie van het AVG beleid rondom gegevensverwerking van leerlingen in het algemeen en van leerlingen met een specifieke ondersteuningsbehoefte op het Bonhoeffer College in de praktijk plaats?
3. Hoe geeft het Bonhoeffer College vorm aan het ‘awareness beleid’ om daarmee te komen tot voldoende bewustzijn van veranderingen die door de AVG noodzakelijk geworden zijn wanneer het gaat om verwerking van leerlinggegevens?

Hoofdstuk 2 Theoretisch Kader

In dit onderzoek wordt gekeken naar hoe de AVG zo optimaal mogelijk kan worden georganiseerd op het Bonhoeffer College binnen de Stichting Carmelcollege en daarnaast hoe de bewustwording ervan zo goed mogelijk kan worden bevorderd. Om deze deelvragen en uiteindelijk ook de hoofdvraag te kunnen beantwoorden, wordt in dit hoofdstuk eerst het theoretisch kader beschreven. In het eerste sub hoofdstuk wordt toegelicht wat de algemene regelgeving rondom de AVG inhoudt voor het onderwijs. In het tweede sub hoofdstuk wordt specifiek ingegaan op de regelgeving vanuit de AVG voor het Passend Onderwijs waarin leerlingen met een specifieke ondersteuningsbehoefte geplaatst zijn. In het derde sub hoofdstuk wordt beschreven hoe effectief awareness beleid vorm gegeven kan worden waardoor de bewustwording van de regels omtrent de AVG zal toenemen. De drie sub hoofdstukken in dit theoretisch kader dragen achtereenvolgens bij aan de onderbouwing van de beantwoording van de drie deelvragen.

2.1 Algemene regelgeving AVG in het onderwijs

Stichting Ouders en onderwijs is een Stichting, gesubsidieerd door het Ministerie van Onderwijs, die zich bezig houdt met zaken die in het onderwijs spelen en belangrijk zijn voor ouders. Zo houdt deze stichting zich ook bezig met privacy. Stichting Ouders en Onderwijs stelt dat persoonsgegevens op scholen gegevens bevatten van leerlingen waaraan zij te herkennen zijn (Stichting Ouders en Onderwijs, z.d.). Het kan gaan om persoonsgegevens met directe informatie zoals de naam, het adres of iemands burgerservicenummer (BSN). Het kan ook gaan om indirecte informatie, denk hierbij aan bijvoorbeeld een foto, leerprobleem of betaling van de ouderbijdrage. In het leerlingendossier worden de gegevens van iedere leerling verwerkt, gebruik makend van digitale systemen zoals toetsingsprogramma's en leerlingvolgsystemen. Scholen zijn verantwoordelijk om dit zorgvuldig en veilig te doen (Stichting Ouders en Onderwijs, z.d.).

Bij het verwerken van persoonsgegevens zijn scholen gebonden aan bepaalde regels, rechten en plichten. Scholen mogen niet zomaar bijzondere en strafrechtelijke persoonsgegevens verwerken. Hieronder vallen bijvoorbeeld gegevens over ras, seksuele voorkeur, religie of een strafrechtelijke veroordeling (Stichting Ouders en Onderwijs, z.d.).

Een school moet zich aan een aantal regels houden (Stichting Ouders en Onderwijs, z.d.)

- Een school mag gegevens alleen met *een specifiek doel* verzamelen. Vooraf moet helder zijn waarvoor de gegevens worden gebruikt en de school vraagt alleen gegevens op die belangrijk zijn voor dat doel.
- Een school dient *een reden* te hebben om gegevens te verwerken, een grondslag. Sommige gegevens heeft een school nodig om aan de wet te voldoen. Soms is hiervoor toestemming van ouders nodig en soms zijn gegevens nodig om een overeenkomst of contract uit te voeren.
- Een school mag alleen gegevens opslaan die *relevant* zijn. Een school kan zonder deze gegevens zijn taken niet uitvoeren. Wanneer een school deze gegevens niet meer nodig is dan dient de school deze te verwijderen.
- Een school is verplicht om ouders en leerlingen te *informer*en. Een school dient te vertellen wat de rechten en plichten zijn. Tevens dient de school aan te geven welke gegevens er verzameld worden. Ook dient een school te informeren over de beveiliging van persoonsgegevens.
- De school gaat *integer en vertrouwelijk* om met persoonsgegevens. De gegevens kloppen. Onjuistheden worden gewist of aangepast.

- Gegevens dienen goed *beveiligd en beschermd* te zijn. Dit geldt voor digitale gegevens en tevens voor papieren gegevens. Persoonsgegevens mogen niet inzichtelijk zijn voor onbevoegden. Schoolmedewerkers dienen verantwoord om te gaan met gegevens.

Scholen hebben volgens de AVG een *verantwoordingsplicht*. Dat betekent voor een school onder andere dat zij aantoonbaar technische en organisatorische maatregelen hebben genomen, ter bescherming van de persoonsgegevens van leerlingen. De school kan daarmee laten zien dat zij aan de regels voldoet. Dit betekent ook dat de school kan verantwoorden aan ouders wat er met de persoonsgegevens is gedaan. Dit is door de school vastgelegd in het *privacybeleid* (Autoriteit Persoonsgegevens, z.d. c).

Dezelfde regels met betrekking tot de privacy gelden wanneer een school met *externe partijen* samenwerkt en gegevens over leerlingen uitwisselt. In een convenant wordt meestal vastgelegd voor welk doel een bepaalde samenwerking dient. Er dienen afspraken gemaakt te worden met externe partijen over de wijze van persoonsgegevensverwerking, hoe toestemming verkregen en vastgelegd wordt, de onderlinge communicatiewijze, de wijze waarop informatie wordt geregistreerd, de periode waarover deze gegevens worden bewaard, hoe er gehandeld moet worden bij een datalek, wie verantwoordelijk is voor de verwerking (gezamenlijk of één van de partijen) en hoe leerlingen en ouders hun rechten ten aanzien van die persoonsgegevens kunnen uitoefenen (Nederlands Jeugdinstituut, z.d.).

De verplichte maatregelen die de AVG concreet benoemt wanneer een onderwijsinstelling persoonsgegevens verwerkt zijn (Autoriteit Persoonsgegevens, z.d. c):

- Een *verwerkingsregister* bijhouden. Daarbij horen onder andere persoonsgegevens en het doel waarvoor deze gegevens opgeslagen worden.
- Een *data protection impact assessment (DPIA)* uitvoeren voor gegevensverwerkingen. Dat is een instrument om vooraf de privacy risico's van een gegevensverwerking in kaart te brengen. En om daarna maatregelen te kunnen nemen om de risico's te verkleinen.
- *Meldplicht datalekken*. Dit houdt in dat een organisatie direct een melding moet doen bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) zodra zij een ernstig datalek hebben.
- Kunnen aantonen dat een betrokkene daadwerkelijk toestemming heeft gegeven voor gegevensverwerking. Deze *verantwoordingsplicht* houdt in dat de organisatie moet kunnen aantonen dat de verwerking van persoonsgegevens aan de regels van de AVG voldoen.
- De verplichting om een *Functionaris Gegevensbescherming (FG)* aan te stellen. Deze houdt het toezicht op naleving van de regels en is op de hoogte van alles wat er speelt op school rondom privacy.

2.2 Regelgeving AVG in het passend onderwijs

In de AVG is vermeld dat het niet toegestaan is om zonder reden gegevens over gezondheid van leerlingen te verwerken. Dit geldt niet voor zover die gezondheidsgegevens noodzakelijk zijn voor passend onderwijs (Nederlands Jeugdinstituut, 2019). Passend onderwijs houdt in dat elk kind recht heeft op een geschikte onderwijsplek. Leerlingen met een specifieke ondersteuningsbehoefte (zorgleerlingen) behoeven extra ondersteuning door beperkingen of bijvoorbeeld problemen thuis. Een school dient een plan op te stellen hoe zij deze leerlingen begeleiden. Doordat er bij leerlingen met specifieke ondersteuningsbehoeften gevoelige informatie vastgelegd wordt, is waarborgen van privacy extra belangrijk (Rijksoverheid, z.d.)

Er bestaan meer redenen voor het wel mogen verwerken van gezondheidsgegevens. Het gaat dan om de volgende situaties (Maessen, 2019, p. 18):

- De leerling en/of ouder uitdrukkelijk toestemming heeft gegeven voor de verwerking van de persoonsgegevens voor een of meer welbepaalde doeleinden;
- De verwerking noodzakelijk is ter bescherming van de vitale belangen van de leerling, indien de leerling fysiek niet in staat is zijn toestemming te geven;
- De verwerking betrekking heeft op persoonsgegevens die door de leerling of zijn ouders/verzorgers al openbaar gemaakt zijn;
- De verwerking noodzakelijk is voor de instelling, uitoefening of onderbouwing van een rechtsvordering.
- De verwerking moet nog steeds noodzakelijk zijn voor een bepaald doel en er dient een grondslag te zijn voor de verwerking zoals bijvoorbeeld toestemming.

Ook op het verstrekken van informatie over de persoonlijke omstandigheden van leerlingen is de AVG van toepassing. Daarbij is het belangrijk dat de school in de samenwerking met externe partijen rekening houdt met beperkingen door het beroepsgeheim. De school kan met de leerling en ouders én de hulpverlener(s) in gesprek voor gezamenlijk overleg. Daarbij is het belangrijk dat de leerling en ouders vooraf worden geïnformeerd over het doel van het gesprek. Op die manier kunnen zij zich voorbereiden op het gesprek met de betrokken hulpverlener, zodat ze vooraf een goede afweging kunnen maken welke informatie wel en niet gedeeld mag worden (Maessen, 2019, p. 20).

Als er contact met externe partijen nodig is dan moet dat op een behoorlijke en zorgvuldige wijze worden verwerkt. Dit wordt vaak in convenant gesteld (doelbinding). Dit convenant mag nooit verder gaan dan wat de wet toestaat. Als er contact moet worden gelegd met externe partijen dan is het handig dat dit met de leerling en/of ouders besproken wordt. Je praat niet over iemand, maar met iemand. Een casus anoniem bespreken is mogelijk maar dan moet rekening worden gehouden met de privacy van de leerling en moet de casus zo worden besproken dat het niet herleidbaar is. Zo kan via een eenvoudige manier een casus worden besproken met de gemeente, jeugdzorg, politie, Veilig Thuis en de (geestelijke) gezondheidszorg (Maessen, 2019, p. 28).

Voor het passend onderwijs geldt dat een school zonder toestemming van de leerling en/of ouders informatie mag verstrekken aan het samenwerkingsverband Passend Onderwijs. Deze informatie is nodig om te onderzoeken welke verdeling nodig is voor de ondersteuningsmiddelen, bepalen of een leerling toelaatbaar is en scholen adviseren over de ondersteuningsbehoefte die een school moet leveren. Echter, als er aanvullend onderzoek nodig is, dan moet er wel toestemming worden gevraagd aan de leerling en/of de ouders (Maessen, 2019, p. 32).

Door de PO-Raad en VO-raad is een digitale privacy tool opgesteld met als doel een goed overzicht en duidelijkheid te geven ‘over wat samenwerkingsverbanden, schoolbesturen en scholen moeten regelen op het gebied van passend onderwijs en privacy’ (VO-raad, 2017).

2.3 AVG en awareness beleid in het onderwijs

Uit onderzoek van de Autoriteit Persoonsgegevens blijkt dat het de eigen medewerkers zijn die vanwege een tekort aan bewustzijn veruit de meeste datalekken veroorzaken. Daarom is het creëren van bewustzijn rondom privacy belangrijk, dit wordt ook wel privacy awareness genoemd (Autoriteit Persoonsgegevens, z.d. b). Privacy awareness houdt in dat een organisatie er alles aan moet doen om ervoor te zorgen dat iedereen op de werkvloer zorgvuldig met persoonsgegevens om kan gaan. Een organisatie moet er alles aan doen om dit te kunnen realiseren. Vanuit de verantwoordingsplicht is het van belang dat een organisatie dit kan aantonen (Privacy Company, 2018). Daarbij omschrijft men een methode hoe een organisatie kan aantonen dat het daadwerkelijk een awareness beleid voert. Zo geeft zij het volgende aan:

- 1) Stel doelen
- 2) Biedt training en e-learning aan
- 3) Communiceer een duidelijke boodschap rondom privacy die je medewerkers aanspreekt, zodat medewerkers intrinsiek gemotiveerd raken om privacy op een veilige manier toe te passen in het werk.
- 4) Communiceer herhaaldelijk met betrekking tot privacy, zodat de boodschap bij medewerkers blijft hangen.

(Privacy Company, 2018)

Het uitvoeren van de maatregelen van de AVG is niet voldoende om aan de AVG te kunnen voldoen. Vanuit de privacy awareness vloeit voort dat bewustwording erg belangrijk is voor het implementeren van de AVG. Iedere medewerker, maar ook leerlingen en ouders, moeten weten wat Informatie Beveiliging en Privacy (IBP) (Informatiebeveiliging en Privacy) inhoudt en hoe dit in de praktijk toegepast dient te worden (Kennisnet, 2019).

Het creëren van bewustwording is een lastige maatregel die voortvloeit uit de AVG en IBP. In de praktijk betekent het dat er regelmatig bewustwordingsacties georganiseerd dienen te worden voor medewerkers, leerlingen en ouders. Voorbeelden van dit soort acties zijn scholing en leraren die hun kennis omtrent privacy overbrengen op leerlingen. Ouders kunnen bijvoorbeeld voorgelicht worden via een nieuwsbrief (Kennisnet, 2019).

Kennisnet omschrijft een methode gericht op het onderwijs om medewerkers bewuster te maken rondom de uitvoering van de maatregelen van de AVG:

- 1) Definieer doelen: Het is van belang om te bedenken wat je wil bereiken en hoe je kunt meten of je het doel hebt behaald.
- 2) Geef een alternatief: Gedrag kan alleen uitgebannen worden als er een succesvol alternatief voor is. Een voorbeeld hiervan is wanneer je USB sticks wilt afschaffen om het risico op datalekken te voorkomen, je een online omgeving creëert waar je veilig informatie kan delen.
- 3) Communicatiemiddelen: gebruik materiaal om de boodschap rondom het toepassen van de AVG te verspreiden. Gebruik bijvoorbeeld posters, nieuwsbrieven of personeelsbijeenkomsten.
- 4) Meten: meet of een actie succesvol is geweest.
- 5) Verbeter en evalueer.

(Kennisnet, 2019)

Hoofdstuk 3 Methodologisch Kader

In dit hoofdstuk wordt de opzet van het onderzoek toegelicht. Ten eerste wordt uitgelegd welke onderzoeksmethode is toegepast en vervolgens welke onderzoeksprocedure is gevolgd. In het laatste sub hoofdstuk wordt ingegaan op de betrouwbaarheid en de validiteit van het onderzoek en triangulatie wordt toegelicht.

3.1 Onderzoeksmethode

Er is gekozen voor een kwalitatief onderzoek. Een dergelijk onderzoek is meer beschrijvend van aard en richt zich op interpretaties, ervaringen en betekenis (Swaen, 2013). De kwalitatieve onderzoekstijl is meestal interpretatief. Het gaat er niet om theorieën te testen, maar om inzicht te krijgen in verschillende interpretaties en opvattingen die mensen hebben en de betekenis die ze geven aan bepaalde gebeurtenissen of verschijnselen (Swaen, 2013).

Concreet betekent dit dat de benodigde informatie is verkregen via een literatuuronderzoek waarbij ook de websites en het intranet van Stichting Carmelcollege en Bonhoeffer College zijn meegenomen. De gevonden gegevens zijn gecombineerd met een onderzoek op de werkvloer waarbij enkele interviews zijn afgenomen met AVG beleidsmakers en met mensen van de werkvloer. Ook zijn enkele leerlingendossiers onder de loep genomen.

Daarna volgt een data-analyse. Een data-analyse is het grondig en zorgvuldig bekijken en interpreteren van gegevens die via een onderzoek zijn verzameld. Uit deze data-analyse komen vervolgens resultaten naar boven waarmee de onderzoeksvragen beantwoord kunnen worden (EM Onderzoek, z.d.).

Concreet betekent dit dat in dit onderzoek is gekozen voor een analyse via een labeling systeem. Dit houdt in dat de relevante gevonden gegevens uit het literatuuronderzoek van een label zijn voorzien en gerangschikt op een drietal thema's die direct samenhangen met de drie deelvragen. De uitvoering van deze drie thema's staat beschreven in bijlage 9,10 en 11. Vervolgens zijn de relevante gegevens uit de interviews en de leerlingdossiers gekoppeld aan de verschillende labels. Op deze manier is de theorie aan de praktijk gekoppeld waarmee ook de antwoorden op de drie deelvragen geformuleerd konden worden en daarmee vervolgens ook de hoofdvraag van dit onderzoek.

3.2 Onderzoeksprocedure

De hoofdvraag en de deelvragen worden beantwoord via een literatuuronderzoek, aangevuld en ondersteund door interviews met relevante medewerkers. Verder zijn relevante websites en boeken geraadpleegd. Daarnaast zijn de websites, het intranet en documenten van het programma Microsoft Teams gericht op de AVG van Stichting Carmelcollege en van het Bonhoeffer College geanalyseerd op het privacy beleid. De verwerking van leerlingengegevens zoals het Bonhoeffer dit in de praktijk uitvoert, is geanalyseerd op de eisen die de AVG stelt aan verwerking van leerlingengegevens.

Door naast het literatuur- en dataonderzoek naar de daadwerkelijke implementatie, ook betrokken medewerkers te interviewen, is een vollediger beeld ontstaan van de huidige situatie omtrent de implementatie van de AVG op het Bonhoeffer College. De antwoorden op de interviewvragen zijn (voor zover dit binnen de AVG toegestaan is) opvraagbaar bij de onderzoeker.

De volgende personen zijn geïnterviewd:

- De *Kwartiermaker Lumen Group* is geïnterviewd, omdat hij mede vorm geeft aan de AVG op beleidsniveau waardoor deelvraag 1 beter beantwoord kan worden. Hij wordt ingehuurd door de Stichting Carmelcollege. Hij is bevraagd op de implementatie van de AVG binnen de Stichting en met name de haken en ogen die zitten aan de invoering van de AVG. (bijlage 1)
- De *Adviseur Juridische Zaken* van Stichting Carmelcollege is geïnterviewd, omdat hij een belangrijk aandeel heeft in het vorm geven van de AVG op beleidsniveau zowel als op de praktische vertaling hiervan naar de werkvloer. Door hem te interviewen kan zowel deelvraag 1 als 2 beter beantwoord worden. Hij is bevraagd op de juridische aspecten van de AVG in relatie tot de onder de Stichting vallende instellingen. Verder is gevraagd naar de concrete implementatie van de AVG binnen Stichting Carmelcollege zowel op het bestuursniveau als hoe dit beleid vertaald wordt naar de verschillende instellingen.(bijlage 2)
- De *Privacy Coördinator* is geïnterviewd, omdat hij op de werkvloer degene is die toeziet op de uitvoering van de AVG op het Bonhoeffer College, daarmee is hij relevant voor de beantwoording van deelvraag 2. Deze persoon kan nadere informatie verschaffen omtrent het AVG beleid van de Stichting Carmelcollege, zoals dat uitgevoerd wordt op het Bonhoeffer College.(bijlage 3)
- *Een drietal mentoren* is geïnterviewd, omdat deze personen in de praktijk te maken hebben met verslaglegging van allerlei leerlingengegevens. Deze personen zijn geïnterviewd waarbij onder andere gevraagd is naar welke gegevens daadwerkelijk vastgelegd worden, waarom die gegevens, aan wie ze inzage verlenen en waarom, hoe ze omgaan met externe partijen en welke ervaringen er zijn met vragen van ouders en leerlingen.(bijlage 4)

Verder zijn een aantal concrete dossiers van leerlingen met een specifieke ondersteuningsbehoefte (zorgleerlingen), bekeken op wat voor soort informatie geregistreerd is. Dit is gebeurd door de Privacy Coördinator van het Bonhoeffer College. Hij heeft aan de hand van specifieke vragen van de onderzoeker aangegeven welke informatie te vinden is in deze dossiers.

Op basis van alle gevonden gegevens, de analyse en verwerking van de interview resultaten zijn conclusies getrokken die uiteindelijk de hoofdvraag beantwoorden. Dit alles is verwerkt in het eindverslag waarbij “niet publiceerbare” gegevens op te vragen zijn via de onderzoeker. Ook worden aanbevelingen gedaan om de implementatie en het awareness beleid (en daarmee de bewustwording) van de AVG binnen het Bonhoeffer College en overkoepelend de Stichting Carmel College te bevorderen. Daarbij worden ook praktijktips van de geïnterviewde personen meegenomen. Dit kan input vormen voor de Carmel werkgroep ‘Netwerk Privacy Coördinatoren’.

3.3 Betrouwbaarheid, validiteit en triangulatie

Door deze procedure te volgen is voldaan aan de eisen van betrouwbaarheid. Dit onderzoek is herhaalbaar op een ander tijdstip, met een andere onderzoeker, andere proefpersonen en andere omstandigheden (Verhoeven, 2011).

Het is aannemelijk dat het tijdstip van onderzoek geen invloed heeft op de resultaten en het is ook niet van belang wie de gegevens analyseert. Het te onderzoeken gebied is afgebakend. De AVG biedt een duidelijk theoretisch kader. De betrouwbaarheid is verhoogd door gegevens uit

concrete leerlingendossiers te bekijken op de eisen van de AVG. De interviews zijn uitgevoerd met behulp van vooraf geformuleerde vragen, zodat dit onderzoek ook herhaalbaar is op andere scholen om zo de betrouwbaarheid van dit onderzoek te bevorderen. De gevonden informatie uit de literatuur en van de websites van Stichting Carmelcollege en het Bonhoeffer College, is deels via de interviews bevestigd. Echter via deze interviews kwamen ook een aantal knelpunten aan het licht, dit is terug te lezen in het resultatenoverzicht. Hierdoor zijn de interviews aantoonbaar nuttig geweest voor het onderzoek. De interviews hebben vanwege de coronamaatregelen plaats gevonden via een videoverbinding en omdat ze mochten worden opgenomen konden ze naderhand letterlijk worden uitgeschreven.

Om er voor te zorgen dat dit onderzoek voldoet aan de criteria van validiteit, is gelet op de geldigheid en zuiverheid van de onderzoeksresultaten. Dit onderzoek wil conclusies trekken die juist zijn, dat wil zeggen dat dit gebaseerd is op correcte onderzoeksgegevens en op juiste selectie van ondervraagde personen (Verhoeven, 2011).

In de praktijk is dit gebeurd door het interviewen van personen die het AVG beleid vormgeven en/of die daadwerkelijk leerlingengegevens beheren en opslaan. De gebruikte data zijn aantoonbaar valide, via het dataonderzoek van enkele concrete leerlingendossiers. Wat de interne validiteit versterkt is dat zowel op centraal stichting niveau als op decentraal school niveau de privacy verantwoordelijken geraadpleegd zijn en iedere school gehouden is aan een identiek AVG beleid, opgelegd door wettelijke verplichtingen. Hierdoor zullen veel van de antwoorden op een andere school vergelijkbaar zijn.

De resultaten van het onderzoek mogen gegeneraliseerd worden naar andere vergelijkbare situaties en is daarmee extern valide (Verhoeven, 2011).

Het is aannemelijk dat dit onderzoek extern valide is, aangezien de AVG een kader schept hoe er op een adequate manier met persoonsgegevens omgegaan dient te worden. De Stichting Carmelcollege heeft het wettelijke AVG kader vertaald in beleid. Voor alle instellingen die onder de Stichting vallen, geldt dit beleid. Deze instellingen bieden allemaal voorgezet onderwijs aan en vertegenwoordigen dus daarmee een vergelijkbare situatie. De resultaten van dit onderzoek kunnen daarom ook toepasbaar zijn op andere instellingen van de Stichting Carmelcollege.

Om de betrouwbaarheid en validiteit te garanderen zijn gegevens van dit onderzoek in bijlagen zichtbaar gemaakt. Hierdoor is inzichtelijk welke gegevens er vergaard zijn.

De onderzoeksvraag is vanaf verschillende kanten belicht, via een meervoudige aanpak. Dit wordt triangulatie genoemd (Verhoeven, 2011). De aanpak van dit onderzoek bestaat uit literatuuronderzoek, interviews en het analyseren van datasystemen.

Hoofdstuk 4 Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het onderzoek beschreven. De resultaten van het theoretisch onderzoek, in combinatie met relevante gegevens uit de interviews en de leerlingendossiers, zijn via een labeling-systeem overzichtelijk bij elkaar geplaatst waarbij een onderverdeling is gemaakt in een drietal thema's. Het gaat om thema's die logisch voortvloeien uit de drie deelvragen van dit onderzoek om op die manier de stand van zaken rondom de AVG duidelijk te maken en daarbij waar zich de knelpunten bevinden met betrekking tot de implementatie van de AVG en de bewustwording hiervan, in relatie tot de geregistreerde leerlinggegevens, binnen het onderwijs op het Bonhoeffer College.

4.1 Deelvraag 1: resultaten

De eerste deelvraag luidt als volgt: *'Hoe heeft Stichting Carmelcollege op beleidsniveau de AVG vormgegeven?'*

4.1.1 Deelvraag 1: resultaten theoretisch onderzoek

Voor het theoretisch onderzoek is naast andere bronnen (zie daarvoor hoofdstuk 2 en de bibliografie) gebruik gemaakt van de website en het intranet van Stichting Carmelcollege. In paragraaf 4.1.1.1 worden de relevante stukken betreffende de AVG, die geplaatst zijn op de website en/of het intranet van Stichting Carmelcollege, beschreven.

4.1.1.1 Bestuursbesluit AVG

De Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) wordt door de Stichting Carmelcollege vorm gegeven in het 'Bestuursbesluit AVG'. In dit bestuursbesluit AVG staan alle acties, afspraken en opdrachten voor het College van Bestuur, het bestuursbureau en de Carmelscholen om te voldoen aan de AVG (Stichting Carmelcollege, 2019 d).

Consequenties die uit dit besluit voortvloeien en dus ook gelden voor het AVG beleid op de verschillende scholen, als vervolg op het bestuursbesluit 2018 (Stichting Carmelcollege, 2018 b) en het (concept) bestuursbesluit 2019 (Stichting Carmelcollege, 2019 a):

Consequentie a: De uitgangspunten van AVG beleid voor Stichting Carmelcollege worden met dit bestuursbesluit vastgelegd. Kenmerken hiervan zijn (Stichting Carmelcollege, 2018 e):

- *Doelbepaling en doelbinding:* persoonsgegevens worden alleen gebruikt voor uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden. Deze doeleinden zijn concreet en voorafgaand aan de verwerking vastgesteld.
- *Grondslag:* de verwerking van persoonsgegevens is gebaseerd op een van de wettelijke grondslagen: toestemming, overeenkomst, de wet, publiekrechtelijke taak, vitaal belang van de betrokkene of gerechtvaardigd belang.
- *Dataminimalisatie:* bij de verwerking van persoonsgegevens blijft de hoeveelheid en het soort gegevens beperkt: het type persoonsgegevens moet redelijkerwijs nodig zijn om het doel te bereiken; ze staan in verhouding tot het doel (= proportioneel). Dit betekent ook dat data niet langer wordt bewaard dan noodzakelijk en wettelijk is toegestaan.
- *Transparantie:* Stichting Carmelcollege legt aan betrokkenen (leerlingen, hun ouders/verzorgers) op transparante wijze verantwoording af over het gebruik van hun persoonsgegevens, alsmede over het gevoerde IBP-beleid. Ook hebben betrokkenen

recht op verbetering, aanvulling, verwijdering of afscherming van hun persoonsgegevens.

- *Data-integriteit*: de te verwerken persoonsgegevens moeten juist en actueel zijn. Stichting Carmelcollege maakt met partijen waarmee persoonsgegevens worden uitgewisseld, afspraken over de informatiebeveiliging en borging van de privacy.

Consequentie b: Het vaststellen en ter beschikking stellen van een Privacyreglement

Op de website is het volledige privacyreglement van Stichting Carmelcollege in te zien. Dit reglement geldt voor de gehele organisatie dus ook voor alle scholen die deel uitmaken van de Stichting Carmelcollege. Ook is een Privacy Statement opgenomen, dit is een verklaring waarin men aangeeft de privacy van iedereen die bij de school betrokken is, te respecteren. Deze privacyverklaring maakt deel uit van het algemeen beleid van Stichting Carmelcollege, in het bijzonder het beleid op gebied van integriteit en privacybescherming (Stichting Carmelcollege, z.d. d)

Consequentie c: Aanvullende taakomschrijving Juridisch Adviseur

De reeds aanwezige Juridisch Adviseur van de afdeling Advies en Support van Stichting Carmelcollege ondersteunt en controleert waar nodig het AVG-proces. Hij bereidt de beleidstukken voor en hij beantwoordt de vragen die medewerkers hebben over de AVG. Als er sprake is van een datalek dan overlegt de Juridisch Adviseur samen met de FG of dit moet worden aangemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens. Daarnaast heeft hij een coördinerende rol in het netwerk van Privacy Coördinatoren (Aagten, 2020).

Consequentie d: Het aanstellen van een 'Functionaris Gegevensbescherming (FG)' voor de Stichting en 'Privacy Coördinatoren (PC) op iedere school

De (FG) ziet toe op de juiste naleving van beleid en op de veiligheid van systemen. Daarnaast werkt hij toe naar bewust gedrag van mensen in scholen.

Via een netwerk van Privacy Coördinatoren (PC) kan meer en beter gericht worden gewerkt aan bewustwording en draagvlak.

Een belangrijk punt is bewustwording van wat wel en niet mag in het kader van de AVG en daarmee samengaan gerichte beïnvloeding van het gedrag van mensen via een awareness beleid. Het doel van deze communicatie is om mensen in scholen laagdrempelig te informeren over de veranderingen die de wet met zich meebrengt en de betekenis daarvan in hun dagelijks handelen. Het bewustwordingstraject is een continue traject. (Stichting Carmelcollege, 2018 d).

Consequentie e: Het instellen van een Carmel brede 'Werkgroep IBP'(Informatie Beveiliging en Privacy)

Deze werkgroep bestaat uit de Juridisch Adviseur van de Stichting en de Privacy Coördinatoren van alle scholen. De Juridisch Adviseur is de Privacy Coördinator van het bestuursbureau en coördineert deze werkgroep. Tot slot is er een AVG specialist die tijdelijk is ingehuurd om het netwerk voor te zitten en te ondersteunen.

Informatiebeveiliging is het proces om bescherming te bieden tegen risico's en bedreigingen met betrekking tot informatie en ict. Privacy gaat om de bescherming van persoonsgegevens, te onderscheiden naar gewone (naam, adres enzovoort) en bijzondere persoonsgegevens (specifieke informatie, bijvoorbeeld over gezondheid).

Aan de werkgroep wordt bestuurlijke en juridische kennis vanuit de afdeling Advies en Support toegevoegd. De werkgroep IBP komt bij elkaar om de risicoanalyse te doen, om de projectaanpak af te stemmen en om kennis en ervaringen met elkaar te delen (Stichting Carmelcollege, 2018 f).

4.1.1.2 Implementatie en awareness AVG binnen Stichting Carmelcollege

In het plan van aanpak 'Implementatie AVG', wordt de wijze beschreven waarop projectmatig de AVG kan worden geïmplementeerd en geborgd binnen het bestuur en de verschillende scholen (Stichting Carmelcollege, 2019 c). Het bestuur wil in het kader van de AVG niet iedere school zelf 'het wiel laten uitvinden' maar wil intensief samenwerken om een zorgvuldige implementatie van de AVG mogelijk te maken. De projectmatige aanpak bestaat uit verschillende fasen, waarbij het doel van de eerste fase is op een basisniveau te komen van AVG implementatie en tevens om betrokkenen en interne- en externe belanghebbenden (bijvoorbeeld ouders en leraren) te informeren over de omgang van de scholen met privacy, informatiebeveiliging en de AVG (Stichting Carmelcollege, 2019 c, p. 6).

In fase 1 zijn de volgende onderwerpen behandeld:

- Een register van verwerkingsactiviteiten
- Het IBP beleid
- Privacyreglement / procedure rechten van betrokkenen
- Informatieplicht
- Protocol datalekken en incidenten
- Toetskader verwerkingsovereenkomsten
- Awareness beleid

In de volgende fase wordt het overbrengen van het belang van privacy, de bewustwording van het belang van een goede implementatie van de AVG, verder uitgewerkt (Stichting Carmelcollege, z.d. a). Het communicatieplan is gericht op alle medewerkers en heeft als doel de bewustwording te vergroten over privacy en informatiebeveiliging in de dagelijkse praktijk:

- bewustwording van de eigen en elkaars omgang met mobiele en niet-mobiele apparatuur
- bewustwording van de waarde van informatie
- bewustwording welk gedrag en maatregelen horen bij het op een zorgvuldige manier omgaan met informatie (en de bescherming ervan)
- creëren van een informatiepunt met overzicht van documenten, instrumenten en hulpmiddelen (Aagten, 2020)

Een concreet voorbeeld van deze bewustwordingscampagne is het beschikbaar stellen van een 'toolkit' waarin een aantal instrumenten worden opgenomen die als doel hebben om voor alle Carmelmedewerkers (Hoogendijk, 2019):

- Informatie over AVG en privacy zodanig te ontsluiten dat deze goed vindbaar is
- Helderheid te verschaffen over rollen en plichten omtrent AVG en privacy
- Sommige protocollen en afspraken, voortkomend uit het Bestuursbesluit AVG, waar nodig te verduidelijken
- Bewustwording te kweken over privacy en AVG.

4.1.1.3 Passend Onderwijs en AVG binnen Stichting Carmelcollege

Stichting Carmelcollege moet voldoen aan haar zorgplicht. Dat geldt in het bijzonder voor leerlingen met een specifieke ondersteuningsbehoefte (zorgleerlingen). Het moet duidelijk zijn, wat de zorgbehoefte van de leerling is en welke mogelijkheden de school heeft om daaraan tegemoet te komen. De school moet daarbij toezien op een juiste manier van gegevensverwerving- en verwerking, conform de AVG. Dit geldt schoolintern maar zeker ook voor uitwisseling van gegevens met externe partijen (Stichting Carmelcollege, 2019 b). De Stichting Carmelcollege schrijft op haar website over passend onderwijs het volgende:

“Passend onderwijs is een belangrijk thema binnen Stichting Carmelcollege. Ongeveer 17,5% van de Carmelleerlingen heeft extra zorg nodig. (Stichting Carmelcollege, z.d. e).

Binnen SOM, het leerlingvolgsysteem van Carmel, worden leerlinggegevens op een gestructureerde manier verwerkt en opgeslagen zodat de kwaliteit van de leerlingenzorg wordt bevorderd. Hierdoor neemt de transparantie van de gegevensopslag toe. Voor de uitwisseling van gegevens geldt de Algemene verordening gegevensbescherming. Als je gegevens met een andere school uit wilt wisselen, dan mag je zonder toestemming meesturen:

- Het onderwijskundig rapport (geen onderliggende rapporten)
- Het bewijs van in- of uitschrijving

(Stichting Carmelcollege, 2019 b)

Voor andere rapportages (denk aan onderzoek rapportages) is de toestemming van ouders nodig, bij voorkeur op schrift. Bij gescheiden ouders is dit van beide gezagsdragers nodig. In de AVG is de leeftijdsgrens van 16 jaar van belang. Dan ligt het inzage- en toestemmingsrecht bij de leerling (Stichting Carmelcollege, 2019 b).

Een paar aandachtspunten voor medewerkers, wanneer er sprake is van uitwisseling van gegevens van leerlingen met specifieke ondersteuningsbehoeften (zorgleerlingen):

- Alle data over leerlingen waarover medewerkers beschikken zijn persoonsgegevens.
- Leerlinggegevens kunnen worden gedeeld als er transparantie bestaat over waarom de gegevens gedeeld moeten worden
- Alleen informatie die nodig geacht wordt voor het specifieke doel, mag gedeeld worden (dataminimalisatie).
- WhatsApp mag niet worden gebruikt om gegevens van leerlingen uit te wisselen.
- Bij ouders/verzorgers moet gecontroleerd worden of de verkregen gegevens kloppen en of er wederzijds begrip is over wat waarom is opgeslagen.
- Inzagerecht geldt voor alle (digitaal) opgeslagen data. Ook zogenaamde ‘schaduwdoossiers’ horen daarbij. Vermijd dus dat er ‘schaduwdoossiers’ worden gebruikt.
- Het leerlingvolgsysteem is dé plek voor het opslaan van data. Dus voorkom dat er op allerlei andere plekken zoals harde schijven van de laptops van docenten en zorgfunctionarissen gegevens van leerlingen staan.
- Een goede dossiervorming is belangrijk.

(Stichting Carmelcollege, 2019 b)

4.1.2 Deelvraag 1: resultaten interviews

De Stichting Carmel College heeft een aantal personen aangesteld die zich in meer of mindere mate bezighouden met een juiste invoering, implementatie en bewustwording van de AVG wetgeving. Dit betreft zowel interne medewerkers als medewerkers die ingehuurd worden vanuit externe partijen.

4.1.2.1 Interview Kwartiermaker van de Lumen Group

Stichting Carmelcollege maakt gebruik van de diensten van een Functionaris Gegevensbescherming (FG) die werkzaam is voor de Lumen Group (Lumen Group, z.d.).

In overleg met de Adviseur Juridische Zaken (en tevens de begeleider van de onderzoeker) is besloten om niet de FG te interviewen maar de Kwartiermaker van de Lumen Group. Deze medewerker heeft de relevante kennis die benodigd is voor dit onderzoek. De Kwartiermaker maakt in het interview duidelijk dat de Stichting Carmelcollege al redelijk ver gevorderd is met de invoering van de AVG. Hij benoemt de zaken die goed gaan en daarnaast ook een aantal

knelpunten en ontwikkelpunten. Zaken die goed gaan zijn bijvoorbeeld de ontwikkeling van het datalekken protocol en het steeds vaker toepassen van een Data protection impact assessment (DPIA). Een belangrijk actueel ontwikkelpunt is het bevorderen van het privacy bewustzijn van medewerkers. Voor leerlingen die specifieke zorg behoeven en waarvoor meer gegevens opgeslagen worden, is het juist toepassen van de AVG regels van nog groter belang. In het interview geeft de Kwartiermaker uitgebreid toelichting op de invoering en op de knelpunten die de Stichting Carmelcollege tegenkomt. Indien gewenst is het gehele interview via de onderzoeker in te zien. De vragen die gesteld zijn, zijn terug te vinden in bijlage 1.

4.1.2.2 Interview Juridisch Adviseur van Stichting Carmelcollege

De Juridisch Adviseur is in dienst van de Stichting Carmelcollege. In het interview beantwoordt hij uitgebreid een aantal zaken rondom de AVG op beleidsmatig terrein en vervolgens de daadwerkelijk implementatie op de werkvloer met alle haken en ogen op dat gebied. Hij benoemt met name de procedure rondom datalekken waarvoor een protocol is opgesteld. Ook deze medewerker noemt het belang van awareness beleid voor het bevorderen van privacy bewustzijn en hij geeft aan dat een bewustzijns campagne deels is opgestart. Door de coronamaatregelen is deze campagne voorlopig stopgezet. Verder benoemt hij het belang van het netwerk Privacy Coördinatoren. Als knelpunt benoemt hij iets dat ook door de Kwartiermaker is benoemd, namelijk de grote hoeveelheid gegevens die op meerdere plekken worden opgeslagen. Daar moeten goede afspraken over gemaakt worden. Tijdens het interview benoemt hij meerdere regels die vanuit de AVG toegepast moeten worden en al deels toegepast zijn binnen de Stichting Carmelcollege. Indien gewenst is het gehele interview via de onderzoeker in te zien. De vragen die gesteld zijn, zijn terug te vinden in bijlage 2.

4.1.3 Deelvraag 1: resultaten theoretisch onderzoek en interviews

Om te kunnen komen tot de beantwoording van deelvraag 1 worden in paragraaf 4.1.3 gegevens uit het theoretisch onderzoek gelabeld en gekoppeld aan de resultaten van de interviews (zie bijlage 9), binnen het eerste thema AVG-beleid: regels en verplichtingen. Onder regels en verplichtingen zijn een aantal sub-thema's verdeeld. Onder deze sub-thema's vallen beleid, verwerkingsregister, toegang beschermen, geheimhoudingsverklaring, informatieplicht, verantwoordingsplicht, protocol datalekken, DPIA en functionarissen. Er wordt ingegaan op zaken die naar voren gekomen zijn uit het theoretisch onderzoek en deze worden ondersteund met citaten uit de interviews.

4.1.3.1. Beleid

Met beleid wordt bedoeld dat de maatregelen die voortvloeien uit de AVG op onderwijsinstellingen omgezet dienen te worden in de praktijk. Hierop wordt beleid geschreven door het bestuursbureau van de instellingen.

In de interviews is het beleid voornamelijk besproken met de Kwartiermaker, de Juridisch Adviseur en met de Privacy Coördinator. Er wordt door de Kwartiermaker benoemd dat scholen een aantal zaken moeten regelen, maar dat het in de praktijk lastig kan zijn om deze maatregelen door te voeren. Dit blijkt uit onderstaand citaat:

“Zo zijn er een aantal zaken die je moet regelen, dus zo weinig mogelijk gegevens, niet meer dan noodzakelijk is, niet langer bewaren dan noodzakelijk is, goed die beginselen van de AVG toepassen, de toegang goed regelen, niet meer mensen dan nodig is, dat zie je natuurlijk op

scholen ook vaak, dat zo'n systeem van autorisaties, dat er dan toch teveel mensen toegang hebben tot die gegevens, en dat zijn dingen die eigenlijk best wel lastig liggen binnen organisaties en ook binnen scholen."

4.1.3.2 Verwerkingsregister

Een verwerkingsregister dient te worden gebruikt om het doel van het opslaan van persoonsgegevens te verduidelijken en deze gegevens te beschermen.

Uit de interviews komt naar voren dat Stichting Carmelcollege ervoor heeft gekozen om drie formats voor verwerkingsregisters op te zetten voor het registreren van persoonsgegevens. De Stichting Carmelcollege heeft een format voor leerlinggegevens, medewerkersgegevens en relatiegegevens. Het actueel houden blijkt in de praktijk lastig te zijn omdat de bewaartermijnen strikt gehanteerd dienen te worden. Er gelden echter verschillende bewaartermijnen voor verschillende gegevens wat het werk complex maakt. Daarbij is de archiefwet nog niet aangepast op de regels van de AVG. Dit blijkt onder andere uit het interview met de Juridisch Adviseur, uit onderstaand citaat:

"De bewaartermijnen moeten goed in de gaten worden gehouden en strikter worden gehanteerd. Er zijn verschillende bewaartermijnen voor verschillende gegevens en dat maakt het best wel complex. De archiefwet moet nog worden aangepast op de AVG. Over sommige bewaartermijnen is nog niet alles duidelijk. De overheid zelf heeft ook nog niet alle wetten aangepast voor het correct toepassen van de AVG. Er moeten nog bepaalde lijsten komen van gegevens en die zijn er nog niet".

4.1.3.3 Toegang beschermen

Met toegang beschermen wordt bedoeld dat een onderwijsinstelling geregistreerde leerlinggegevens goed dient te beschermen. In de interviews wordt diverse malen benoemd dat niet iedereen zomaar toegang tot bepaalde gegevens mag hebben. Hiervoor is autorisatie nodig. Uit een interview met een mentor blijkt dat dit door de Stichting Carmelcollege is geregeld. Dit blijkt uit onderstaand citaat:

"Docenten kunnen via een link kijken naar die handelingsplannen, maar moeten inloggen en zien maar een gedeelte van het leerlingendossier. Alleen wat dan van belang is."

Er wordt echter ook aangegeven dat er meer aandacht dient te zijn voor het opnieuw inrichten van autorisatie, bijvoorbeeld als personeel van functie verandert. Dit moet in de praktijk betekenen dat men dan geen toegang meer heeft tot gegevens die bij die vorige functie behoorden. In de praktijk lijkt dit nog te weinig te gebeuren. Dit blijkt uit onderstaand citaat, benoemd door de Privacy Coördinator van het Bonhoeffer College:

"En eigenlijk zou je elk schooljaar opnieuw die rollen moeten inrichten. En zou je als mensen tussentijds van functie veranderen, opnieuw die rollen tegen het licht moeten houden. Dat gebeurt nog veel te weinig. Dat moet met die nieuwe inrichting van Som, dat moet dan ook veel nadrukkelijker gebeuren."

4.1.3.4 Geheimhoudingsverklaring

Uit de interviews komt naar voren dat voor verschillende functies een geheimhoudingsplicht geldt. De Kwartiermaker adviseert dat aparte geheimhoudingsverklaringen hiervoor een optie kunnen zijn. Dit blijkt uit onderstaand citaat:

“Dus diegenen die die gegevens verwerken, zijn tot geheimhouding verplicht, dat kunnen verschillende groepen zijn. Dat kunnen mensen zijn die bijvoorbeeld uit hoofde van hun functie geheimhouding hebben..., denk aan orthopedagogen ... Maar als het anderen zijn, dan moet daar misschien wel een aparte geheimhoudingsverklaring voor zijn. Dus dat is een belangrijk iets, dat in ieder geval diegenen die daarmee werken, dat die de geheimhouding hebben.”

4.1.3.5 Informatieplicht

Een school is verplicht om ouders en leerlingen te informeren. Uit onderstaand citaat, benoemd door een mentor van het Bonhoeffer College, wordt beschreven dat dit in de praktijk ook toegestaan wordt:

“Het is voornamelijk ook zo dat dossiers van leerlingen ook intern gebruikt worden. Als ouders een aanvraag doen om het dossier in te zien, dan kan dat.”

4.1.3.6 Verantwoordingsplicht

Een school dient na te denken over de risico's van het verwerken van persoonsgegevens. In het interview met de Kwartiermaker wordt een voorbeeld benoemd hoe het Stichting Carmelcollege dit heeft ingericht. Dit blijkt uit onderstaand citaat.

“Bij nieuwe verwerkingen moet je .. van tevoren nadenken over welke risico's er in die verwerking zitten en wat moet je dan doen om die risico's te beheersen. Een goed voorbeeld bij Bonhoeffer ...is een applicatie 'sportfolioapp',... Er ligt dan ook een rapportage die daaruit voortkomt waaruit blijkt welke afwegingen er zijn gemaakt, wat er is besloten, om die en die reden, je moet ook aangeven welke verwerkingsgrondslagen er dan zijn op grond van de AVG, waarom mag je dat dan doen, vervolgens ga je zeggen welke privacy risico's er in zitten en hoe je die hebt afgedekt.”

4.1.3.7 Protocol datalekken

Uit de interviews komt naar voren dat Stichting Carmelcollege een protocol heeft voor datalekken. In de praktijk betekent dit dat een medewerker via Topdesk een melding dient te doen. Dit lijkt door medewerkers als een belemmering te worden ervaren. Medewerkers zouden deze melding liever persoonlijk willen delen, dan dat zij dit via internet dienen te doen. Uit onderstaand citaat van de Juridisch Adviseur blijkt dat er een protocol is voor datalekken:

“Dan is er een protocol voor datalekken, die staat op de website. De datalekken moeten via Topdesk worden gemeld aan de Adviseur JZ. Hij beoordeelt of er een datalekmelding gedaan moet worden, in samenspraak met de FG. ... deze vragen verzamelt hij en daarmee doet hij een datalekmelding aan de Autoriteit Persoonsgegevens. Hij is daarmee wel afhankelijk van wat de instellingen (scholen) verstrekken aan hem.”

Uit onderstaand citaat van de Privacy Coördinator van het Bonhoeffer College blijkt dat medewerkers de melding liever persoonlijk zouden doen.

“Wat ze niet doen is dat de medewerkers zelf een lek melden via Topdesk. De medewerkers willen het liever ook aan een persoon vertellen dan dat via internet te melden.”

Uit onderstaand citaat van een mentor blijkt dat medewerkers niet weten wat er met een melding omtrent een datalek gebeurt:

“Mevrouw zou als ze een datalek zou ontdekken, het aankaarten bij de betreffende collega en ook eventueel aankaarten bij de directie. Zij weet niet wat er met de melding gebeurt wanneer er zo 'n incident plaats vindt.”

4.1.3.8 DPIA

Een DPIA is een instrument om vooraf privacy risico's van persoonsgegevensverwerking in kaart te brengen. Dan moet er wel melding gedaan worden wanneer men iets nieuws wil proberen. De Kwartiermaker geeft aan dat dit in de praktijk een complexe zaak is, zoals blijkt uit onderstaand citaat;

“... voordat er ergens binnen die grote organisatie met de verwerking wordt begonnen, wel die DPIA plaatsvindt. Dus de uitdaging zit erin om het organisatorisch zo in te richten dat iedereen die iets nieuws gaat doen, even naar de Privacy Coördinator gaat en dan kan de Privacy Coördinator eerst een DPIA uitvoeren voordat men met de verwerking gaat starten”.

Het is nu niet voldoende duidelijk dat wanneer een medewerker iets nieuws wil gaan opzetten, hij zich eerst bij de Privacy Coördinator moet melden. Dit blijkt uit onderstaand citaat van een mentor:

“...Als hij dingen niet weet dan vraagt hij altijd aan zijn teamleidster om goedkeuring, of hij iets wel of niet mag..... Zij wisten niet of ze wel of geen foto's mochten maken van de leerlingen..... Maar die handleiding over de Privacy, als meneer iets niet weet dan vraagt hij het gewoon aan zijn teamleidster, dan weet hij zeker of iets wel of niet mag.”

4.1.3.9 Taakomschrijving Functionarissen

Uit de interviews komt naar voren dat de rol van de Privacy Coördinator binnen de instelling niet voldoende helder is. Deze rol dient beter omschreven te worden zodat duidelijk is met welke privacy vragen men naar deze functionaris kan gaan. Dit blijkt uit onderstaande twee citaten van de Kwartiermaker en van de Privacy Coördinator van het Bonhoeffer College:

Die taakomschrijving past niet bij wat ze nu doen. ... dat er meer moet worden gekeken hoe de AVG past binnen de Stichting Carmelcollege en wat het betekent. En dat er op die drie niveaus, centraal, netwerk en individu, een taakomschrijving gemaakt moet worden.

.... niet zijn taak om dit allemaal te doen. Het is zijn taak om het te signaleren, het netwerk te vertellen en te kijken of ze het samen kunnen doen. Zodra het Stichting breed gaat, ...dan moet het echt op centraal niveau worden uitgevoerd.

4.2 Deelvraag 2: resultaten

De tweede deelvraag luidt als volgt: *‘Op welke manier vindt de implementatie van het AVG beleid rondom gegevensverwerking van leerlingen in het algemeen en van leerlingen met een specifieke ondersteuningsbehoefte op het Bonhoeffer College in de praktijk plaats?’*

4.2.1 Deelvraag 2: resultaten theoretisch onderzoek

Voor het theoretisch onderzoek is gebruik gemaakt van de website en het intranet van het Bonhoeffer College. In paragraaf 4.2.1 worden de hier aanwezige relevante stukken betreffende de AVG beschreven.

4.2.1.1 AVG en website van het Bonhoeffer College

Op de publiek toegankelijke website van het Bonhoeffer College wordt aandacht besteed aan privacy. Daarbij wordt verwezen naar het privacy beleid van Stichting Carmelcollege dat ten grondslag ligt aan het beleid dat op het Bonhoeffer College gevoerd wordt. Te lezen is:

‘Bonhoeffer College respecteert de privacy van iedereen die bij de school betrokken is. We werken met verschillende soorten persoonsgegevens, zoals naam, adresgegevens, e-mailadressen en resultaten (cijfers) en maken daarvoor gebruik van verschillende geautomatiseerde systemen waarin we data opslaan.

We verplichten ons om naar beste vermogen zorgvuldig om te gaan met persoonsgegevens en met de systemen die we in dat verband benutten. In onze privacyverklaring, die in het bijzonder betrekking heeft op de persoonsgegevens van leerlingen, hun wettelijke vertegenwoordigers en medewerkers, willen we dit bevestigen en vastleggen.

Deze privacyverklaring maakt deel uit van het algemeen beleid van Stichting Carmelcollege, in het bijzonder het beleid op gebied van integriteit en privacybescherming en vindt overige grondslag in de Algemene Verordening Persoonsgegevens (AVG). De AVG regelt de verwerking van persoonsgegevens. Deze wet is ook van toepassing op de gegevens die wij opnemen in de leerlingenadministratie van de school’ (Bonhoeffer College, z.d. a).

Over het gebruik van (digitale) gegevensopslag is op de publiekelijk toegankelijke website van het Bonhoeffer College verder geen specifieke informatie te vinden.

4.2.1.2 AVG en intranet van het Bonhoeffer College

Op het intranet van het Bonhoeffer College is meer informatie te vinden over de daadwerkelijke uitvoering van de AVG waaronder het waarborgen van de privacy en gegevensopslag. Deze interne informatie is voor alle medewerkers van de instelling in te zien. De Privacy Coördinator van het Bonhoeffer College heeft medewerking verleend waardoor de onderzoeker deze stukken heeft kunnen raadplegen. De relevante stukken over de AVG en de verwerking van (zorg)leerlinggegevens op het intranet van het Bonhoeffer worden beschreven in de volgende vier sub paragrafen waarna nog een sub paragraaf volgt over enkele concrete leerlingdossiers.

4.2.1.3 Definitief bestuursbesluit AVG

Dit bestuursbesluit is reeds uitgebreid beschreven in paragraaf 4.1.1.1 De veranderingen in het kader van de AVG hebben ook een behoorlijke impact op de praktijk van het Bonhoeffer College. Bewustwording door middel van awareness beleid is daarbij van belang (wat mag wel en wat mag niet), maar ook het beïnvloeden van het gedrag van medewerkers door hen te informeren over de veranderingen die de AVG met zich meebrengt en de betekenis daarvan in hun dagelijks handelen. De instelling maakt over het inzetten van communicatie zelf veel

keuzes, vanuit eigen inzichten in lokale omstandigheden (Bonhoeffer College Intranet, z.d.). Het bestuursbureau levert gerichte ondersteuning, in de vorm van bijvoorbeeld AVG-proof formats (bijvoorbeeld toestemmingsformulieren) maar ook door relevante informatie op het intranet van Carmel te plaatsen (Stichting Carmelcollege, 2018 f).

4.2.1.4 Privacyreglement Stichting Carmelcollege

Dit privacyreglement is reeds beschreven in paragraaf 4.1.1.1, als onderdeel van het Bestuursbesluit AVG. Dit reglement geldt ook voor het Bonhoeffer College en door dit privacyreglement op te nemen in de lijst van relevante AVG stukken op het intranet, maakt de school duidelijk voor alle medewerkers dat men de privacy van iedereen die bij de instelling betrokken is, wil respecteren (Bonhoeffer College Intranet, z.d.).

4.2.1.5 Uitvoeringsnotitie Passend Onderwijs Bonhoeffer College

In deze uitvoeringsnotitie van juni 2019 wordt beschreven hoe alle Bonhoeffer locaties zorg willen dragen voor een passend onderwijs- en ondersteuningsaanbod voor elke leerling.

De begeleidingsstructuur bestaat uit 1. de preventieve begeleiding op de afdeling, 2. de ondersteuning door het intern begeleidingsteam (IBT) en 3. de ondersteuning door het expertisecentrum (Bonhoeffer College Intranet, z.d.). In deze verschillende afdelingen hebben een aantal functionarissen een belangrijke rol en ieder van hen draagt zorg voor de verslaglegging van verschillende leerlinggegevens. De digitale verslaglegging op het Bonhoeffer College vindt plaats in het leerlingvolgsysteem SOM en voor het praktijkonderwijs in Presentis.

1. De preventieve begeleiding is erop gericht te voorkomen dat een leerling in een intern en/of extern begeleidingstraject terecht komt. *De rol van de mentor* is daarbij heel belangrijk. De mentor stelt aan het begin van ieder schooljaar een bijzonderhedenlijst op van alle leerlingen. De plaatsingscommissie geeft relevante gegevens over leerlingen in de brugklas door aan de mentor. Daarnaast staat er een bespreekformulier en onderwijskundig rapport in SOM/Presentis. Deze informatie kan gebundeld worden op de bijzonderhedenlijst. De informatie in SOM/Presentis wordt in de loop van het jaar aangevuld met verslaglegging van gesprekken met leerlingen, afspraken uit oudergesprekken, beschouwingen en afspraken uit leerlingbesprekingen en mogelijk andere zaken die de leerling betreffen. Alle lesgevende docenten vullen via SOM/Presentis informatie in over de te bespreken leerlingen. De mentor communiceert de afspraken naar alle lesgevende docenten en koppelt ook terug naar ouders en leerling en zet de afspraken in SOM/Presentis.

2. De ondersteuning door het intern begeleidingsteam (IBT), dit komt in beeld wanneer er sprake is van een leerling met een specifieke ondersteuningsbehoefte (zorgleerling). Daarbij wordt gebruik gemaakt van het leerlingdossier met daarin het aanmeldingsformulier, het bespreekformulier en een volledig ingevuld onderwijskundig rapport.

Het intern begeleidingsteam (IBT) bestaat in ieder geval uit de ondersteuningscoördinator en een orthopedagoog. Daarnaast is afstemming desgewenst mogelijk met leerlingcoördinator(en), afdelingsleiders, schoolwijkcoach en externe partners. In dit overleg worden alleen leerlingen besproken die met schriftelijke toestemming van ouders middels een aanmeldingsformulier zijn aangemeld (dit betreft het aanmeldingsformulier van het IBT, (zie bijlage 5). Elke leerling heeft individuele handelingsgerichte afspraken die worden vastgelegd in SOM/Presentis. Deze

afspraken worden gecommuniceerd met ouders/betrokkenen. Vanuit de begeleide werkplek vindt terugkoppeling/informatie plaats over de leerlingen naar de mentoren en indien nodig ook naar meldpuntmedewerkers, coördinatoren, onderwijsondersteunend personeel en overige betrokkenen. Acties worden vastgelegd in SOM/Presentis.

Verder beschikt het Bonhoeffer College over het zogenaamde '1-loket'. Dit is de toelatings- en advies commissie en die bestaat uit de orthopedagogen en twee afdelingsleiders. Het is een middel om te komen tot een juiste plaatsing van leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte. Hier is een notitie en een speciaal aanmeldingsformulier voor opgesteld (zie bijlage 6).

Om de ingezette begeleiding en ondersteuning van de leerling te kunnen volgen, is het belangrijk om op een zorgvuldige wijze aan dossiervorming te doen. Binnen het Bonhoeffer College wordt gewerkt met SOM als digitaal dossier. Op het praktijkonderwijs wordt gewerkt met Presentis. In bijlage 7 staat omschreven hoe de onderwerpen en afspraken in SOM/Presentis genoteerd dienen te worden.

3.De ondersteuning door het expertisecentrum, deze ondersteuning wordt ingeschakeld wanneer de interne begeleiding niet de gewenste resultaten oplevert. In eerste instantie komt het Team Expertise in beeld, bestaande uit orthopedagogen, pedagogisch medewerkers en een logopediste en dit team biedt specifieke ondersteuning aan medewerkers op school zodat deze medewerkers in staat zijn hun leerlingen zodanig te begeleiden dat zij het gekozen onderwijstraject succesvol kunnen doorlopen. De vorderingen van de leerlingen worden steeds geëvalueerd, er wordt een handelingswijzer opgesteld, een schakelplan en een coachschrift, in samenwerking met de leerling, ouders en ondersteuningscoördinator. De regie voor deze te regelen zaken ligt in eerste instantie bij de mentor/coördinator van de leerling, De regie van het hele proces ligt bij de betrokken ondersteuningscoördinatoren. Toelating en plaatsing van leerlingen in dit externe traject verlopen volgens een vaste procedure waarbij verslaglegging en dossiervorming worden verzorgd door het IBT. De verwijzende locatie zorgt ervoor dat de leerling in SOM/Presentis ingeschreven staat, zodat de leerling in beeld blijft. (Bonhoeffer College Intranet, z.d.)

4.1.2.6 Privacy bijsluiter

Het laatste bestand betreffende de AVG dat op het intranet van het Bonhoeffer College is opgenomen, betreft een privacy bijsluiter. In deze bijsluiter zijn alle belangrijke zaken die van belang zijn voor de bescherming van persoonsgegevens binnen de school, overzichtelijk opgenomen. Deze bijsluiter is opgesteld door de overkoepelende Stichting (Bonhoeffer College Intranet, z.d.)

4.2.2 Deelvraag 2: resultaten interviews en leerlingdossiers

Het Bonhoeffer College heeft een aantal personen aangesteld die zich in meer of mindere mate bezighouden met een juiste invoering en implementatie van de AVG wetgeving en daaraan gekoppeld het awareness beleid. De Privacy Coördinator van het Bonhoeffer College is de verantwoordelijke functionaris voor het goed implementeren van de AVG op de werkvloer. Via hem zijn enkele concrete leerlingdossiers geanonimiseerd beschreven.

4.2.2.1 Interview Privacy Coördinator Bonhoeffer College

Vanuit Stichting Carmelcollege is de Privacy Coördinator de collega die als spreekbuis en als vraagbaak kan dienen namens de Stichting. Hij heeft tevens zitting in het Netwerk Privacy Coördinatoren. Als er vanaf het bestuursbureau AVG zaken moeten worden geregeld, dan is hij de spin in het web. Hij bewaakt vanuit de AVG de kwaliteitscultuur binnen het Bonhoeffer College en hij ondersteunt de AVG strategie. Hij heeft zelf een onderwijsachtergrond en hij is ook enigszins in juridische zaken thuis. Tijdens het interview geeft de betreffende medewerker aan dat het een voordeel is dat er mensen met verschillende achtergronden in het Netwerk zitten. Zo zijn er applicatie beheerders die vrij veel verstand hebben van SOM-Today (leerlingvolgsysteem) en de privacy daarin. Er zitten medewerkers met een ICT achtergrond in het netwerk die veel weten van de veiligheid van systemen en het vergemakkelijken van bepaalde werkzaamheden. Vanuit de communicatie zitten er mensen in die hun meerwaarde hebben in het awareness beleid. De Privacy Coördinator maakt geregeld gebruik van de kennis binnen het netwerk om op die manier de AVG zo toepasbaar mogelijk te maken op de werkvloer van het Bonhoeffer College. Indien gewenst is het gehele interview via de onderzoeker in te zien. De vragen die gesteld zijn, zijn terug te vinden in bijlage 3.

4.2.2.2 Concrete dossiers van leerlingen met een specifieke ondersteuningsbehoefte

De onderzoeker heeft twee concrete geanonimiseerde dossiers uit het leerlingvolgsysteem kunnen inzien van leerlingen met een specifieke ondersteuningsbehoefte (zorgleerlingen). De gegevens die geregistreerd zijn betreffen, naast de gebruikelijke NAW-gegevens en resultaten van allerlei toetsen, ook meer privacygevoelige informatie. Zo zijn er verslagen van gesprekken en correspondentie tussen mentor en leerling, mentor en ouders, mentor en externe begeleiders. Er worden veel beschrijvingen van gedrag van de betreffende leerlingen opgenomen met daarbij vaak verwijzingen naar de beperking die deze leerlingen met zich meedragen (bijvoorbeeld ADHD, concentratiestoornis, hechtingsstoornis) en de uit het gedrag voortvloeiende getroffen maatregelen. Er wordt geen melding gemaakt van specifieke gezondheidsproblemen, wel bijvoorbeeld dat er een niet nader gespecificeerde medische noodzaak voor een bepaalde maatregel aan ten grondslag ligt. Er wordt veel gestuurd op gedrag waarbij vaak aangegeven wordt hoe dit in de praktijk plaats vindt, bijvoorbeeld door de lesmethode te beschrijven of door een redelijk letterlijke weergave van reacties van leerlingen op te nemen. Indien gewenst zijn deze geanonimiseerde dossiers via de onderzoeker, met toestemming van de Privacy Coördinator van het Bonhoeffer College, in te zien.

4.2.3 Deelvraag 2: resultaten theoretisch onderzoek, interviews en leerlingdossiers

Om te kunnen komen tot de beantwoording van deelvraag 2, worden in paragraaf 4.2.3 gegevens uit het theoretisch onderzoek gelabeld en gekoppeld aan de resultaten van het interview (zie bijlage 10) en de gegevens uit de concrete leerlingdossiers, binnen het tweede thema: AVG en passend onderwijs.

Onder AVG en passend onderwijs zijn een aantal sub-thema's verdeeld. Onder deze sub-thema's vallen dossiervorming externe partijen, afspraken met externe partijen en gegevensverwerking van zorgleerlingen. Er wordt ingegaan op zaken die naar voren gekomen zijn uit het theoretisch onderzoek en deze worden ondersteund met citaten uit de interviews en gegevens uit de concrete leerlingdossiers.

4.2.3.1 Dossiervorming en externe partijen

Voor een onderwijsinstelling is het van belang dat goed wordt samengewerkt met externe partijen omdat leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften hiermee meer in aanraking

komen. Hoewel men ervan uitgaat dat externe partijen zelf geen verwerkingsdossier opstellen, zitten er risico's aan het samenwerken met externe partijen, het risico op een datalek wordt bijvoorbeeld groter. Dit blijkt uit onderstaande twee citaten van de Juridisch Adviseur en de Privacy Coördinator van het Bonhoeffer College:

“Samenwerken met externe partijen om zorg te bieden: knelpunt is dat er kans op een datalek ontstaat. Van de informatie die wordt verstuurd, aan met name externe partijen, kan niet meer worden gecontroleerd wat er mee gedaan wordt”.

“Dus externe partijen bouwen geen dossier op. Ze zijn geen verwerkers van onze gegevens of andersom”.

Ook blijkt dat soms bepaalde richtlijnen botsen met diverse disciplines. Een voorbeeld hiervan is het beroepsregister met orthopedagogen en de richtlijnen van het onderwijs. Dit blijkt uit onderstaand citaat van de Privacy Coördinator van het Bonhoeffer College:

“Ook met onderzoeksrapporten van leerlingen die bijvoorbeeld een psychiatrisch onderzoek hebben gehad of leerlingen die in aanraking zijn gekomen met justitie. ..., daar willen we meer veiligheid in. ... Met name de orthopedagogen maken zich daar erg druk over, ze hebben een beroepsregister. In dat beroepsregister schuilen bepaalde eisen aan het bewaren van dossiers, waarvan zij zeggen, wij moeten ons aan dat register houden. Wij zeggen nee dat klopt niet, jullie werken voor het onderwijs, alles wat jullie in het kader van het onderwijs doen, daar gelden de onderwijsrichtlijnen voor. ... Dit heeft wel een zware discussie opgeleverd”.

4.2.3.2 Afspraken met externe partijen

Het is voor een onderwijsinstelling van belang dat er duidelijke afspraken gerealiseerd worden met externe partijen, zodat voor iedereen duidelijk is wat van hem wordt verwacht. Dit blijkt uit onderstaand citaat van de Privacy Coördinator van het Bonhoeffer College.

“... Passend Onderwijs ...waar ook andere medewerkers, denk aan orthopedagogen maar ook externe partijen, een belangrijke rol gaan spelen. Deze zorgprocedure is vastgelegd in een aantal afspraken ...daar zit natuurlijk de meest gevoelige leerling informatie in. Nou hebben externen sowieso geen toegang tot SOM”.

Het blijkt dat de gegevensverwerking van leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften (zorgleerlingen) via een ander leerlingvolgsysteem gebeurt. Er is een grotere noodzaak om de leerlingen te volgen dan in het reguliere onderwijs. Dit blijkt uit onderstaand citaat van de Juridisch Adviseur:

“....het praktijkonderwijs vergt een andere manier van administreren. Bij het Bonhoeffer College wordt het leerlingvolgsysteem Presentis gebruikt. ... in het praktijkonderwijs kunnen alle docenten bijna overal persoonsgegevens inzien en dat is ook noodzakelijk. Er is een grotere noodzaak om de leerlingen te kunnen volgen. Hoewel ze liever alle leerlinggegevens in één systeem hadden is dat niet haalbaar in het praktijkonderwijs”.

Binnen het Bonhoeffer College is er met sommige instanties een uitwisselingsplatform dat veilig is maar dit is echter niet met alle zorgverleners op deze manier geregeld. Dit blijkt uit onderstaand citaat van de Privacy Coördinator van het Bonhoeffer College :

“....De grootste moeilijkheid is het delen van gegevens waarbij in het verleden veel de mail gebruikt werd. maar dat kan dus echt niet meer. Dus voor sommigen, als het gaat om de GGD en leerplicht, hebben we een uitwisselplatform dat veilig is. Maar ja dat hebben we niet met alle zorgverleners”

Bij de mentoren lijkt niet geheel duidelijk te zijn op welke manier er gecommuniceerd kan worden met externe partijen. Dit blijkt uit de twee onderstaande citaten van de mentoren:

“...Mevrouw kreeg geen contact met leerling en ouders. Ze nam contact op met de leerling coördinator bovenbouw. En die nam contact op met het IBT (Intern Begeleidingsteam) en die nam weer contact op met de leerplichtambtenaar. Dit gaat via interne processen voordat er gecommuniceerd wordt met externe partijen”.

“Meneer stuurt nagenoeg nooit gegevens naar externe partijen en anders in overleg met de direct leidinggevende of collega”.

4.2.3.3 Gegevensverwerking zorgleerlingen

Het is van belang dat gegevens van leerlingen met een specifieke ondersteuningsbehoefte (zorgleerlingen) op een zorgvuldige wijze worden verwerkt, omdat er relatief meer gevoelige informatie beschikbaar is. Binnen de AVG kan dit belemmeringen opleveren, Vanuit de AVG is het bijvoorbeeld niet toegestaan om gezondheidsgegevens te verwerken, tenzij er geheimhouding is afgesproken voor het verwerken van deze gegevens in het onderwijs. Dit blijkt uit onderstaand citaat van de Kwartiermaker:

“In principe is het op grond van de AVG niet toegestaan om gezondheidsgegevens te verwerken, ...een van de uitzonderingen daarop is gemaakt voor het onderwijs mits daar expliciet geheimhouding over is afgesproken met degenen die deze gegevens verwerken voor de school”.

Het blijkt dat bij mentoren soms anders wordt gedacht over het registreren van gegevens van leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften. Dit blijkt uit onderstaande citaten:

“Meneer registreert alle gegevens, dat is niet anders bij leerlingen die extra zorg nodig hebben.”

“... Voorheen kon je alles aangeven en dat is nu niet meer. Nu moet je goed nadenken hoe je dat vastzet. Zomaar een stempel drukken op een leerling is kwalijk, het moet beredeneerd kunnen worden. Het gedrag kan door allerlei oorzaken komen. Je kunt niet zomaar een stoornis op iemand plakken.”

Ook ervaren mentoren beperkingen in het snel kunnen handelen, in het werken met het systeem om gegevens te registreren. Zo moet een mentor goedkeuring krijgen van leerlingen en ouders

bij bepaalde handelingen. Soms moet er ook snel contact opgenomen kunnen worden met ouders. Dit blijkt uit onderstaande citaten van de mentoren:

“...Het systeem is omslachtig. Hij moet goedkeuring krijgen van ouders en leerling, dat duurt allemaal veel te lang, dat kan op een snellere manier. En als het gaat om privacy, denk je dan aan knelpunten, dat je teveel beperkt wordt door de privacy wetgeving?”

“Meneer appt ook met ouders. Dat gaat sneller met contact zoeken. Ze reageren dan wat sneller. Dat is voor hun dan ook wel eens wat makkelijker. Er kan wel eens wat in de les gebeuren en dan appt hij naar de desbetreffende ouder. Meneer weet niet of er wel of niet gebruik mag worden gemaakt van de app. Meneer wil snel contact hebben met de ouders, daarom gebruikt hij de app. Het moet geen belangrijke informatie zijn die in de app gezet wordt. Hij wil snel kunnen handelen. De ouders moeten snel op de hoogte zijn en op hun manier. En WhatsApp is wel een manier om snel te kunnen reageren.”

4.3 Deelvraag 3: resultaten

De derde deelvraag luidt als volgt: *‘Hoe geeft het Bonhoeffer College vorm aan het ‘awareness beleid’ om daarmee te komen tot voldoende bewustzijn van veranderingen die door de AVG noodzakelijk geworden zijn wanneer het gaat om verwerking van leerlinggegevens?’*

4.3.1 Deelvraag 3: resultaten theoretisch onderzoek

Voor het theoretisch onderzoek is gebruik gemaakt van de website en het intranet van Bonhoeffer College. In paragraaf 4.3.1 worden de hier aanwezige relevante stukken betreffende de awareness van de AVG beschreven.

4.3.1.1 ‘Awareness’ via website en intranet Bonhoeffer College

Op de publiek toegankelijke website van het Bonhoeffer College wordt alleen in algemene termen gewezen op het belang van een goede toepassing van de AVG binnen de instelling. Daarna wordt via een link verwezen naar het Privacy Statement van de Stichting Carmelcollege. In hoofdstuk 4.2 is uitgebreid beschreven wat er op het intranet van het Bonhoeffer College te vinden is over het goed toepassen van de regels die voortvloeien uit de AVG. Iedere medewerker kan hier de betreffende informatie vinden waarbij via links nog meer informatie gevonden kan worden op de site van de Stichting Carmelcollege. Tijdens de interviews is deze informatie op de website en de eventuele praktische bruikbaarheid hiervan niet expliciet benoemd door de betreffende medewerkers.

4.3.1.2 ‘Awareness’ campagne op het Bonhoeffer College

Bewustwording is erg belangrijk voor het implementeren van de AVG in de onderwijspraktijk, zoals in hoofdstuk 2.5 al is aangegeven. Iedereen moet zich bewust zijn van de consequenties die het invoeren van de AVG heeft voor de praktijk van elke dag. Er moeten regelmatig bewustwordingsacties georganiseerd worden voor medewerkers, leerlingen en ouders. De beleidsmakers zijn zich hiervan bewust, in de interviews met de Kwartiermaker, de Juridisch Adviseur en ook de Privacy Coördinator van het Bonhoeffer College, kwam het awareness beleid regelmatig aan de orde. De bedoeling was om een ‘awareness campagne’ op te zetten binnen de instelling. Op het Bonhoeffer College waren daar, voordat corona roet in het eten gooide, al enkele zichtbare resultaten van te zien in de vorm van bewustwordingsposters op

verschillende plekken. Ook zijn enkele cursussen gegeven aan medewerkers. Deze campagne wordt zo snel mogelijk weer opgepakt, zodra de praktijk dit toelaat. Wanneer deze tijdelijk afgebroken ‘awareness campagne’ op het Bonhoeffer College langs de meetlat van de Kennisnet methode (Kennisnet, 2019) wordt gelegd (zie ook paragraaf 2.3), dan valt het volgende op:

- a. Het te bereiken doel is gedefinieerd. Men wil bereiken dat op het Bonhoeffer College gewerkt wordt volgens de regels van de AVG. Het algemene doel is helder, de onderverdeling in sub doelen is nog onderwerp van voortgaand overleg. Daarvoor is een Privacy Coördinator aangesteld die weer kan terugvallen op de expertise in het netwerk. Men staat aan het begin van de campagne, de evaluatie en de manier van meten om te kunnen bepalen of het hoofddoel en meerdere subdoelen behaald zijn, vraagt verderop aandacht.
- b. Men probeert daadwerkelijk alternatieven te geven voor bepaald gedrag dat men niet meer wil zien. Een voorbeeld is het gebruik van USB sticks op het Bonhoeffer College. Deze zijn minder of niet meer nodig nu de OneDrive omgeving de mogelijkheid heeft gecreëerd gegevens veilig online op te slaan.
- c. Het Bonhoeffer College zoekt manieren om te communiceren dat er AVG beleid is en een voorbeeld is de al gestarte postercampagne waarbij medewerkers bij de koffieautomaat een poster zien met een USB stick en een rood kruis erdoor.
- d. Tot nu toe is niet gemeten of de postercampagne een succes is geweest. Er zijn wel enquêtes geweest bij medewerkers met vragen over hun daadwerkelijke ict-gewoontes. Hier moet nog een vervolg aan worden gegeven.
- e. De evaluatie en eventuele aanpassing van de ‘awareness campagne is tot nu toe niet zichtbaar binnen het Bonhoeffer College. Dit heeft alles te maken met de huidige ‘corona maatregelen’.

4.3.2 Deelvraag 3: resultaten interviews

Een drietal mentoren van het Bonhoeffer College zijn geïnterviewd waarbij gevraagd is naar hun ervaringen met de AVG in de praktijk. Er is met name onderzocht of zij zich bewust zijn van de regels van de AVG en hoe deze toegepast moeten worden.

4.3.2.1 Interviews mentoren Bonhoeffer College

De geïnterviewde mentoren zijn degenen die op de werkvloer de daadwerkelijke zorg voor leerlingen met een specifieke ondersteuningsbehoefte hebben en zij registreren noodzakelijke gegevens. Rondom dat zorgdossier is de nodige veiligheid ingebouwd en in de interviews geven de betreffende mentoren meerdere keren aan zich daarvan bewust te zijn. De mentor heeft toegang tot een deel van het zorgdossier, afhankelijk van het onderwerp kan hij meer of mindere onderdelen van het leerlingdossier inzien. De mentoren beschrijven enkele situaties die de hanteerbaarheid van de AVG in de praktijk soms wel wat bemoeilijken. Indien gewenst zijn de uitgeschreven interviews via de onderzoeker in te zien. De vragen die gesteld zijn, zijn terug te vinden in bijlage 4.

4.3.3 Deelvraag 3: resultaten theoretisch onderzoek en interviews

Om te kunnen komen tot de beantwoording van deelvraag 3, worden in paragraaf 4.3.3 gegevens uit het theoretisch onderzoek gelabeld en gekoppeld aan de resultaten van de interviews (zie bijlage 11), binnen het derde thema: AVG implementatie en awareness.

Onder implementatie en awareness zijn een aantal sub-thema's verdeeld. Awareness is noodzakelijk om medewerkers de maatregelen van de AVG daadwerkelijk toe te laten passen in de praktijk. Onder dit thema vallen de sub-thema's aanpak implementatie, bewustwording en draagvlak. Er wordt ingegaan op zaken die benoemd zijn in het theoretisch onderzoek en deze worden versterkt met citaten uit de interviews.

4.3.3.1 Aanpak implementatie

Het is van belang dat er een plan ligt voor het implementeren van bewustwording rondom de AVG. Uit het interview met de Kwartiermaker en met de Juridisch Adviseur blijkt wat de Stichting Carmelcollege gedaan heeft om de aanpak te implementeren. Dit valt terug te lezen in onderstaande citaten:

“Regel eerst je belangrijkste pakketten goed, waar de meest gevoelige persoonsgegevens in worden verwerkt, de rest komt dan wel, maar in ieder geval je risicovolle dingen goed in beeld hebben. We zijn daar een redelijk eind in, in ieder geval voor wat betreft leerlinggegevens, medewerkergegevens toch ook wel, relaties hebben we nog niet echt gedaan. Dat is stap 1, zorgen dat het in orde is.”

“Voor komend jaar is men bezig met bewustwording bij medewerkers...Een voorbeeld is de postercampagne .. onder andere dat het beeldscherm op zwart moet als de medewerker weg gaat, niets bij de printer laten liggen, geen gegevens opslaan die niet nodig zijn, opletten met USB sticks, wat moet er gebeuren als er een datalek geconstateerd wordt. Er is een social media protocol opgesteld, wat doe je wel en wat doe je niet.”

4.3.3.2 Bewustwording

Het is van belang dat mentoren zich bewust zijn van de risico's die het opslaan van leerlinggegevens met zich meebrengt. In de praktijk is dit niet altijd even duidelijk. Sommige mentoren gaan er wel bewust mee om. Toch blijkt dat er bij veel mentoren nog onduidelijkheden zijn over wat er wel en niet mag. Dit blijkt uit onderstaande citaten van mentoren en van de Juridisch Adviseur:

‘Zij wisten niet of ze wel of geen foto's mochten maken van de leerlingen.’

‘.. naar leerlingen stuurt hij geen WhatsApp, ze mogen ook nooit het nummer van meneer hebben. Ook op sociale media accepteert hij ze niet. Nu, in deze tijd met Teams, dan zie je ze wel berichten sturen. En hij belt ze meestal ook wel en hij stuurt ze ook berichten via Teams. Dat vindt hij prima werken.’

‘..... de AVG vereiste van dataminimalisatie. Mensen in het onderwijs bewaren veel. Dit doen ze om een leerling zo goed mogelijk te begeleiden. Dat vergt bewustwording dat niet alle gegevens worden verzameld en bewaard. Daar moet een grondslag voor zijn.’

Ook blijkt dat in de praktijk niet iedereen de noodzakelijke kennis omtrent privacy heeft. Verder weet niet iedereen dat er een Privacy Coördinator op school aanwezig is en wat diens rol is. Dit blijkt uit onderstaande citaten uit de interviews met mentoren:

‘...maar die handleiding over de Privacy, die ziet meneer wel eens voorbijkomen, hij weet wel dat het er is, maar hij is niet iemand die al die regeltjes gaat lezen en bekijken. Na een meerdere keren lezen heeft hij dat nog niet allemaal opgeslagen, het zijn volgens hem teveel regels, te moeilijk, het is gewoon makkelijker voor hem om, wanneer hij iets niet weet, om het te vragen aan zijn teamleidster. Dan weet hij zeker of iets wel of niet mag.’

‘Meneer wist niet dat er een Privacy Coördinator was op school ...aan wie je vragen kunt stellen betreffende de privacy. Meneer vindt het handig om te weten dat deze collega de Privacy Coördinator is.’

‘... welke gegevens wel of niet mogen worden vastgelegd, met het oog op de AVG, dat weet meneer niet’.

‘de eisen die de AVG stelt omtrent de verwerking van leerlinggegevens, de exacte eisen weet mevrouw niet. Wel dat er wijzigingen zijn met het verwerken van persoonsgegevens.’

4.3.3.3 Draagvlak

Om maatregelen adequaat toe te passen in de praktijk dient er draagvlak en begrip te zijn waarom bepaalde maatregelen nodig zijn. In de praktijk blijkt er op het Bonhoeffer College weerzin te zijn tegen bepaalde maatregelen van de AVG. Dit blijkt uit onderstaande citaten van de Privacy Coördinator van het Bonhoeffer College en van een mentor:

‘Daar zit veel meer bewustwording binnen de instelling. ...waarbij de weerzin vooral bij het beeldmateriaal zit.... Bij sommige mensen is dat echt heel erg lastig. En nog zoiets, het gebruik van WhatsApp. Dat was iets in het verleden wat heel makkelijk gebeurde, waarvan we nu ook zeggen, in principe niet tenzij het niet anders kan. Daar zit heel veel weerzin in bij mensen, dat dat niet meer mag.’

Meneer vindt heel veel zaken overtrokken. Dat je geen foto mag maken, geen filmpje. doe daar niet zo moeilijk over.

De Privacy Coördinator ziet een oplossing in het bieden van geschikte alternatieven om weerstand weg te nemen:

‘...De enige manier om die weerzin weg te krijgen is een alternatief te bieden. Als je dan zo’n alternatief biedt en laat zien dat zo’n alternatief werkbaar is, dan is er ook minder weerstand.’

Tevens blijkt uit het interview met de Privacy Coördinator dat er door een tijdgebrek bij medewerkers geen tijd is om alle informatie rondom de AVG daadwerkelijk te lezen. Dit blijkt uit onderstaand citaat:

‘via het intranet, een schat aan informatie van de Stichting te vinden. Maar ja of dat nou heel erg werkt op het netvlies van de medewerkers is de vraag, ze hebben wat anders aan hun hoofd.’

Ook lijkt bij mentoren niet duidelijk te zijn waar de handreiking Privacy en dossiervoering te vinden is. Dit blijkt uit onderstaand citaat:

‘... het document ‘Handreiking Privacy en dossiervoering’ kent meneer eigenlijk niet. Meneer denkt wel dat het makkelijk te vinden is via het intranet. Hij zou wel behoefte hebben aan meer informatie over hoe de AVG toe te passen. Meneer heeft baat bij voorlichting van iemand en geen los papiertje. Nee meneer heeft niets van de awareness campagne mee gekregen.’

Hoofdstuk 5 Conclusies en aanbevelingen

In het vorige hoofdstuk zijn de resultaten beschreven die helpen om de deelvragen te beantwoorden. In dit hoofdstuk wordt, met behulp van de antwoorden op de deelvragen, de hoofdvraag van dit onderzoek beantwoord en er worden conclusies getrokken. Tenslotte worden een aantal aanbevelingen gedaan. De conclusies en aanbevelingen kunnen ook van nut zijn voor andere instellingen binnen de Stichting Carmelcollege en voor de Stichting zelf.

De hoofdvraag van dit onderzoek luidt:

“In hoeverre wordt voldaan aan de eisen van de AVG en de bewustwording hiervan op het Bonhoeffer College, wanneer het gaat om gegevensverwerking van leerlingen in het algemeen en van leerlingen met een specifieke ondersteuningsbehoefte?”

5.1. Deelvraag 1: beantwoording

Deelvraag 1 luidt: Hoe heeft Stichting Carmelcollege op beleidsniveau de AVG vormgegeven? Deze deelvraag kan beantwoord worden door naar de resultaten van het eerste onderzochte thema te kijken, namelijk: AVG: regels en verplichtingen.

In het bestuursbesluit is opgenomen welke maatregelen Stichting Carmelcollege wil nemen, en al heeft genomen, om daarmee vorm te geven aan de verplichtingen vanuit de AVG, zie hiervoor hoofdstuk 4. De Stichting Carmelcollege zet de consequenties, die uit dit bestuursbesluit voortvloeien, om in concrete richtlijnen die door de verschillende instellingen opgevolgd dienen te worden. Om hier in de praktijk voldoende controle op te kunnen uitoefenen, heeft men een aantal functionarissen aangesteld en is er externe ondersteuning ingehuurd om op die manier beter te kunnen toezien op de naleving van wat de Stichting Carmelcollege in haar beleid voorschrijft. Deze functionarissen worden ondersteund door een netwerk Privacy Coördinatoren waardoor het toezicht fijnmaziger is geworden. Ook het projectmatig werken waarbij de invoering in fasen is opgedeeld, maakt dat het overzicht beter behouden blijft en het gehele proces beter beheersbaar blijft. De verschillende instellingen hoeven niet allemaal zelf het wiel opnieuw uit te vinden. Ze kunnen voor relevante ondersteuning gebruikmaken van informatie via de website van de Stichting Carmelcollege en voor specifieke vragen en ondersteuning kan men bij de verschillende functionarissen en het netwerk Privacy Coördinatoren terecht. Dit geldt bijvoorbeeld voor specifieke regelgeving rondom passend onderwijs en voor specifieke bewustwordingsacties. Door het gehele proces van invoering, implementatie en awareness op deze manier te stroomlijnen, heeft de stichting een adequate manier gevonden om zo goed mogelijk te voldoen aan de eisen van de AVG.

Wanneer de interviews vergeleken worden met de praktijk dan vallen wel een aantal knelpunten op:

- *AVG regels in de praktijk:* Het blijkt in de praktijk lastig te zijn om aan alle regels van de AVG te kunnen voldoen. Er dient autorisatie afgegeven te worden en in de praktijk ziet men toch vaak gebeuren dat medewerkers toegang hebben tot zaken waar zij geen toegang toe zouden moeten hebben.
- *Onduidelijkheid bewaartermijnen:* Voor bepaalde gegevens gelden verschillende bewaartermijnen, wat het verwerken van persoonsgegevens lastig maakt.
- *Bewaartermijn en archiefwet:* De archiefwet is nog niet aangepast op de AVG. Hierdoor is niet duidelijk hoelang bepaalde gegevens bewaard mogen worden.
- *Hoeveelheid gegevens:* Binnen het onderwijs zijn veel gegevens die bewaard worden op allerlei verschillende plekken.

Ook worden diverse aandachtspunten benoemd die van belang zijn bij het verwerken van de gegevens:

- *Toegang beschermen*: Wanneer medewerkers van functie veranderen of geen mentor meer zijn, blijven zij onbedoeld toegang houden tot gegevens waarvoor zij geen autorisatie meer zouden moeten hebben.
- *Veilige opslag extern*: Gegevens worden extern opgeslagen. Belangrijk is om aandacht te hebben voor hoe dit veilig gedaan kan worden.

Wat verder opvalt is dat datalekken gemeld dienen te worden door medewerkers bij Topdesk. Echter, er vindt geen toelichting plaats wat er vervolgens gebeurt met deze melding. Ook weten medewerkers niet hoe een datalek gemeld kan worden en men weet onvoldoende wat de rol van de Privacy Coördinator inhoudt.

5.2 Deelvraag 2: beantwoording

Deelvraag 2 luidt: 'Op welke manier vindt de implementatie van het AVG beleid rondom gegevensverwerking van leerlingen in het algemeen en van leerlingen met een specifieke ondersteuningsbehoefte op het Bonhoeffer College in de praktijk plaats?'

Om deze deelvraag te kunnen beantwoorden wordt thema 2 gebruikt, namelijk AVG en passend onderwijs. In het labelschema is de theorie met de praktijk vergeleken.

De Stichting Carmelcollege heeft in een aantal documenten geformuleerd hoe het AVG beleid moet worden geïmplementeerd. Dit beleid geldt voor al haar instellingen, dus ook voor het Bonhoeffer College. Deze documenten staan beschreven in hoofdstuk 4. Het Bonhoeffer College maakt gebruik van de ondersteuning die de overkoepelende Stichting Carmelcollege biedt. Naast de ondersteuning op beleidsniveau is een Privacy Coördinator aangesteld die de invoering, de implementatie en het stimuleren van de bewustwording in zijn takenpakket heeft. Dit maakt dat er direct toezicht is op de werkvloer en daardoor is de aansturing, en waar nodig de bijsturing, makkelijker uitvoerbaar. Eventuele problemen kunnen zo eerder wordenesignaleerd. Dit geldt in het bijzonder voor de meer privacygevoelige informatie, die wordt uitgewisseld en wordt opgeslagen in het passend onderwijs, rondom leerlingen met een specifieke ondersteuningsbehoefte. Vaak wordt hier met externe partijen samengewerkt en het Bonhoeffer College is hier en daar nog op zoek naar manieren om dit overeenkomstig de AVG-eisen veilig te doen. De Privacy Coördinator maakt deel uit van het netwerk Privacy Coördinatoren, waardoor eventuele problemen breder besproken kunnen worden. Op die manier profiteert het Bonhoeffer College optimaal van het feit dat ze deel uitmaken van een overkoepelende Stichting Carmelcollege. De school voert de implementatie in fasen uit en ze maakt daarbij gebruik van de knowhow van de Stichting Carmelcollege.

Uit de interviews blijkt dat het Bonhoeffer College een eind op weg is om het voorgeschreven beleid vanuit de Stichting Carmelcollege daadwerkelijk uit te voeren. Er worden echter nog regelmatig knelpuntenesignaleerd op de werkvloer, wanneer het gaat om gegevensuitwisseling en gegevensverwerking, met name in het passend onderwijs:

- *Risico van een datalek bij externe partijen*: van informatie die met externe partijen wordt gedeeld, kan niet worden gecontroleerd wat er met deze gegevens wordt gedaan.

- *De AVG levert in de praktijk beperkingen op:* er is toestemming van zowel ouders als leerling nodig om gegevens te mogen delen of in te mogen zien. Dit kost vaak teveel tijd.
- *In passend onderwijs is snelheid geboden in het contact met ouders:* Het contact leggen met ouders via WhatsApp gaat sneller, dan bijvoorbeeld het sturen van een e-mail. (ouders openen deze mail soms pas na 2 weken). Echter, WhatsApp voldoet niet aan de voorwaarden van de AVG.

Ook valt op dat het Bonhoeffer College, zonder tussenkomst van de overkoepelende Stichting Carmelcollege, externe partijen kan benaderen om leerlinggegevens te verwerken. Er is geen voorgeschreven eenduidige richtlijn voor het communiceren met externe partijen. Er is tevens geen duidelijke procedure die de communicatie met externe partijen beschrijft. Meerdere personen, waaronder ook externe partijen, moeten toegang hebben tot gegevens van leerlingen in het praktijkonderwijs, om ze voldoende ondersteuning te kunnen bieden. Er is daarom meer controle nodig op de gegevensverwerking. Verder is het voor mentoren onduidelijk waar diverse documenten met betrekking tot het beleid te vinden zijn, waardoor deze niet of nauwelijks gelezen worden. Ook is het mentoren niet helder bij wie men terecht kan voor vragen omtrent de AVG. Verder wordt WhatsApp veelvuldig gebruikt voor het communiceren met bijvoorbeeld externe partijen, omdat hiervoor geen alternatief is.

5.3 Deelvraag 3: beantwoording

Deelvraag 3 luidt: 'Hoe geeft het Bonhoeffer College vorm aan het 'awareness beleid' om daarmee te komen tot voldoende bewustzijn van veranderingen die door de AVG noodzakelijk geworden zijn wanneer het gaat om verwerking van leerlinggegevens?'

Om deze deelvraag te kunnen beantwoorden wordt gekeken naar thema 3, namelijk AVG: implementatie en awareness beleid. Uit hoofdstuk 4 blijkt dat de Stichting Carmelcollege een awareness campagne heeft opgezet, maar dat deze nog niet voldoende voortgang heeft gekregen op het Bonhoeffer College, vanwege de coronamaatregelen. Dit verklaart tevens dat het awareness beleid binnen het Bonhoeffer College nog verbeterd kan worden. Wel is het doel al helder gedefinieerd: men wil bereiken dat op het Bonhoeffer College gewerkt wordt volgens de regels van de AVG. Verder probeert men alternatieven te bedenken voor bepaald gedrag dat men niet meer wil zien, bijvoorbeeld het gebruik van USB sticks. Bij de herstart van de awareness campagne zal men nog moeten definiëren hoe de evaluatie zal plaatsvinden waarbij men ook zal moeten nadenken over eventuele aanpassingen van de awareness campagne. Enkele knelpunten met betrekking tot de awareness die vanuit de interviews opvallen:

- *Dataminimalisatie:* mensen in het onderwijs slaan veel gegevens op, terwijl de AVG stelt om zo min mogelijk gegevens op te slaan. Docenten dienen zich hier meer bewust van te zijn.
- *Hanteerbaarheid AVG in de praktijk:* In de praktijk vinden docenten het lastig om de AVG toe te passen in de praktijk.
- *Weerzin AVG in de praktijk:* In het verleden waren regels minder streng, waardoor bepaalde zaken nu complexer zijn om uit te voeren. Dit roept weerzin op bij docenten in de uitvoering.

- *Onvoldoende inzien waarom iets moet:* Er wordt aangegeven dat wanneer docenten eenmaal informatie hebben gekregen, dit voldoende te vinden. Hierdoor wordt echter belangrijke informatie gemist en worden docenten zich hier niet voldoende bewust van.
- *Grote organisatie:* Het Bonhoeffer College is een tamelijk grote organisatie, binnen de nog veel grotere overkoepelende stichting. Het is lastig om de neuzen allemaal dezelfde kant op te krijgen.
- *Onbekendheid met beleid:* Docenten weten niet voldoende wat de AVG inhoudt. Sommige mentoren hebben er zelfs niets over gehoord.
- *Onbekendheid met Privacy Coördinator:* Tevens valt op dat mentoren niet weten dat er op het Bonhoeffer College een Privacy Coördinator aanwezig is. En voor hen is niet duidelijk wat de taken van hem zijn.

5.2. Beantwoording hoofdvraag

De hoofdvraag van dit onderzoek kan nu beantwoord worden. De hoofdvraag luidt:

‘In hoeverre wordt voldaan aan de eisen van de AVG en de bewustwording hiervan op het Bonhoeffer College, wanneer het gaat om gegevensverwerking van leerlingen in het algemeen en van leerlingen met een specifieke ondersteuningsbehoefte?’

Als antwoord kan gesteld worden dat, hoewel de Stichting Carmelcollege een duidelijk AVG beleid vastgesteld heeft, er niet altijd conform de eisen van de AVG gewerkt wordt op het Bonhoeffer College bij het verwerken van leerlinggegevens. Bij leerlingen met een specifieke ondersteuningsbehoefte blijkt dit in de praktijk nog lastiger te zijn. Waar mogelijk werkt men volgens de AVG richtlijnen maar de knelpunten die men in de praktijk tegenkomt, maken dat het lastig is om volledig volgens de eisen van de AVG te werk te gaan. Overkoepelend kan gezegd worden dat een tekort aan bewustzijn van de eisen die de AVG stelt, mede oorzaak is van het niet geheel en al werken volgens de eisen van de AVG op het Bonhoeffer College.

5.3 Conclusies

Op basis van de antwoorden op de deelvragen en het antwoord op de hoofdvraag, kan concluderend gesteld worden:

1. Stichting Carmelcollege heeft een duidelijk beleid geformuleerd rondom de AVG, maar er heerst veel onduidelijkheid betreffende de regels van de AVG in de daadwerkelijke uitvoering op het Bonhoeffer College.
2. Het verwerken van gegevens van leerlingen met een specifieke ondersteuningsbehoefte is complex wanneer de AVG gehanteerd wordt. Dit vraagt extra veel kennis en bewustwording bij het uitvoeren van de AVG. Ook dient software beter beveiligd te worden.
3. Het Bonhoeffer College kan nog veel winst halen bij het creëren van meer bewustzijn rondom de uitvoering van de AVG. Docenten zouden meer kennis moeten hebben over de AVG en ook beter moeten weten waar relevante documenten gevonden kunnen worden. Er is niet of nauwelijks scholing geweest in de AVG. Ook heerst er weerstand in het uitvoeren van maatregelen die voortvloeien uit de AVG

5.4 Aanbevelingen

Hieronder worden aanbevelingen gedaan die voortvloeien uit de antwoorden en conclusies:

1. Een datalek melden bij de Privacy Coördinator en het verhelderen wat er met een melding gebeurt: In interviews kwam naar voren dat het melden via Topdesk als een

belemmering wordt ervaren. Er heerst onduidelijkheid bij mentoren wat er met deze melding gebeurt. Het voelt vertrouwd om dit bij een persoon te doen.

2. Het verhelderen van de rol van een Privacy Coördinator: Voor veel medewerkers is niet duidelijk dat er een Privacy Coördinator aanwezig is op het Bonhoeffer College. Tevens dient hiervoor een duidelijke taakomschrijving te vinden te zijn, zodat voor iedereen duidelijk is wat de taken van de Privacy Coördinator zijn. Ook dient helder te worden gemaakt dat medewerkers terecht kunnen bij de Privacy Coördinator voor vragen omtrent de AVG en datalekken.
3. Eén manier van werken met externe partijen: Doordat scholen zelf externe partijen kunnen benaderen is er een veelheid van werkwijzen ontstaan. Medewerkers weten hierdoor niet welke richtlijn ze moeten volgen en wanneer in welk geval er gecommuniceerd mag worden met externe partijen. Vanuit de Stichting Carmelcollege zou hiervoor één richtlijn gehanteerd kunnen worden. Ook kan de Stichting ervoor kiezen om zelf werkafspraken te maken met alle externe partijen.
4. Het vinden van een alternatief voor WhatsApp: Er wordt in de praktijk veel gecommuniceerd door middel van WhatsApp, dit is niet persé veilig. Ga daarom op zoek naar een alternatief voor het gebruik van WhatsApp.
5. Informatie verhelderen en aanbieden van scholing: Uit de praktijk blijkt dat medewerkers niet afdoende kennis hebben met betrekking tot de AVG en ook blijken medewerkers niet te weten waar informatie opgezocht kan worden. De route naar relevante informatie dient daarom verhelderd te worden. De informatie dient tevens helder en behapbaar te zijn. Scholing aanbieden met betrekking tot de AVG zou voor medewerkers helpend kunnen zijn om kennis omtrent de AVG te kunnen verbeteren. Belangrijk is om dit te blijven herhalen bij medewerkers. Informatie dient tevens actueel gehouden te worden.
6. Weerstand overwinnen: Er dient aan medewerkers gecommuniceerd te worden waarom maatregelen op een bepaalde manier genomen zijn. Dit maakt medewerkers meer bewust van de risico's bij het registreren van persoonsgegevens. Ook dienen er geschikte alternatieven geboden te worden, die gebruiken zoals een USB – stick kunnen vervangen, zodat medewerkers meer geneigd zijn om de maatregelen daadwerkelijk toe te passen.
7. Herhaal meerdere malen per jaar een awareness campagne: Door het meerdere malen herhalen van een awareness campagne, blijven medewerkers geconfronteerd met de maatregelen rondom de AVG. Door herhaling zullen medewerkers zich meer bewust worden van de eisen die de AVG stelt aan het verwerken van leerlinggegevens.

Bibliografie

- Aagten, J. (28 februari, 2020). Een schat aan informatie. Hengelo, Overijssel, Nederland. Opgeroepen op 29 maart 2020
- Autoriteit Persoonsgegevens. (z.d. a). *Algemene informatie AVG*. Opgeroepen op 21 november 2019, van Autoriteit Persoonsgegevens: <https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/nl/onderwerpen/algemene-informatie-avg/algemene-informatie-avg>
- Autoriteit Persoonsgegevens. (z.d. b). *Gebruik van persoonsgegevens in het onderwijs*. Opgeroepen op 10 januari 2020, van Autoriteit Persoonsgegevens: <https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/nl/onderwerpen/onderwijs/gebruik-van-persoonsgegevens-het-onderwijs>
- Autoriteit Persoonsgegevens. (z.d. c). *Verantwoordingsplicht*. Opgeroepen op 27 november 2019, van Autoriteit Persoonsgegevens: <https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/nl/onderwerpen/algemene-informatie-avg/verantwoordingsplicht>
- Autoriteit Persoonsgegevens. (z.d. d). *Functionaris gegevensbescherming (FG)*. Opgeroepen op 28 november 2019, van Autoriteit Persoonsgegevens: <https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/nl/onderwerpen/algemene-informatie-avg/functionaris-gegevensbescherming-fg>
- Blackboard. (2019). *Handleiding afstuderen*. Opgeroepen op 20 januari 2020, van leren.saxion.nl: https://leren.saxion.nl/webapps/blackboard/content/listContent.jsp?course_id=_40032_1&content_id=_2507625_1&mode=reset
- Bonhoeffer College Intranet. (z.d.). *Intranet*. Opgeroepen op 30 april 2020, van Bonhoeffer College: Op te vragen bij de onderzoeker
- Bonhoeffer College. (z.d. a). *Home*. Opgeroepen op 1 april 2020, van Bonhoeffer College: <https://www.bc-enschede.nl/>
- Bonhoeffer College. (z.d. b). *Onze Naam*. Opgeroepen op 23 december 2019, van Bonhoeffer College: <https://www.bc-enschede.nl/over-bc>
- EM Onderzoek. (z.d.). *Wat is data-analyse*. Opgeroepen op 19 februari 2020, van EM Onderzoek: emonderzoek.nl/wat-is-data-analyse/
- Hoogendijk, F. (2019, december 12). Memo. Hengelo, Overijssel, Nederland. Opgeroepen op 29 maart 2020
- Karmel Nederland. (z.d.). *Identiteit*. Opgeroepen op 20 november 2019, van Karmel: <https://www.karmel.nl/>
- Kennisnet. (11 april 2019). *Bewustwording*. Opgeroepen op 20 mei 2020, van Kennisnet: <https://aanpakibp.kennisnet.nl/bewustwording/>
- Kennisnet. (z.d. a). *Wie wij zijn*. Opgeroepen op 20 januari 2020, van Kennisnet: kennisnet.nl
- Lumen Group. (z.d.). *Over Ons*. Opgeroepen op 1 april 2020, van Lumen Group: <https://www.lumengroup.nl/over-ons/>
- Maessen, M. (2019). *Handreiking gegevensuitwisseling. Voor scholen die samenwerken met externe partners*. Opgeroepen op 27 maart 2020, van NJI: <https://www.nji.nl/nl/Kennis/Publicaties/NJi-Publicaties/Handreiking-gegevensuitwisseling>

- Nederlands Jeugdinstituut. (2019). *Handreiking gegevensuitwisseling*. Opgeroepen op 3 mei 2020, van <https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Publicatie-NJi/Handreiking-gegevensuitwisseling.pdf>
- Nederlands Jeugdinstituut. (z.d.). *Gegevensuitwisseling en privacy*. Opgeroepen op 17 januari 2020, van Nederlands Jeugdinstituut: <https://www.nji.nl/nl/Kennis/Dossier/Verbinding-onderwijs-en-jeugdhulp/Advies-en-tools/Afspraken-over-privacy>
- Privacy Company. (5 juni 2018). *Privacy Awareness: hoe doe je dat?* Opgeroepen op 20 mei 2020, van Privacy Company: <https://www.privacycompany.eu/blogpost-nl/privacy-awareness-hoe-doe-je-dat>
- Rijksoverheid. (z.d.). *Passend onderwijs*. Opgeroepen op 2 juni 2020, van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/passend-onderwijs/vraag-en-antwoord/hoe-krijgt-mijn-kind-passend-onderwijs>
- Schermer, B. W., Hagenauw, D., & Falot, N. (januari 2018). *Handleiding Algemene verordening gegevensbescherming*. Opgeroepen op 3 december 2019, van Ministerie van Justitie en Veiligheid: <https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/sites/default/files/atoms/files/handleidingalgemeneverordeninggegevensbescherming.pdf>
- Stichting Carmelcollege. (18 september 2018 a). *Bestuursbesluit*. Opgeroepen op 26 maart 2020, van Intranet Stichting Carmelcollege: <https://stichtingcarmelcollege.sharepoint.com/documenten/Stichting%20Carmel%20Documenten/Definitief%20bestuursbesluit%20Algemene%20Verordening%20Gegevensbescherming%20AVG.pdf>
- Stichting Carmelcollege. (18 september 2018 b). *Bestuursbesluit*. Opgeroepen op 26 maart 2020, van Intranet Stichting Carmelcollege: <https://stichtingcarmelcollege.sharepoint.com/documenten/Stichting%20Carmel%20Documenten/Definitief%20bestuursbesluit%20Algemene%20Verordening%20Gegevensbescherming%20AVG.pdf>
- Stichting Carmelcollege. (18 september 2018 c). *Definitief Bestuursbesluit*. Opgeroepen op 26 maart 2020, van Stichting Carmelcollege: <https://stichtingcarmelcollege.sharepoint.com/documenten/Stichting%20Carmel%20Documenten/Definitief%20bestuursbesluit%20Algemene%20Verordening%20Gegevensbescherming%20AVG.pdf#search=bestuursbesluit%20avg>
- Stichting Carmelcollege. (18 september 2018 d). *Definitief Bestuursbesluit*. Opgeroepen op 26 maart 2020, van Stichting Carmelcollege: <https://stichtingcarmelcollege.sharepoint.com/documenten/Stichting%20Carmel%20Documenten/Definitief%20bestuursbesluit%20Algemene%20Verordening%20Gegevensbescherming%20AVG.pdf#search=bestuursbesluit%20avg>
- Stichting Carmelcollege. (9 oktober 2018 e). *Highlights uit het Carmel-privacybeleid*. Opgeroepen op 26 maart 2020, van Intranet Stichting Carmelcollege: <https://stichtingcarmelcollege.sharepoint.com/carmelwikis/privacy/Paginas/Highlights%20uit%20het%20Carmel-privacybeleid.aspx>
- Stichting Carmelcollege. (9 oktober 2018 f). *Highlights uit het Carmel-privacybeleid*. Opgeroepen op 26 maart 2020, van Intranet Stichting Carmelcollege: <https://stichtingcarmelcollege.sharepoint.com/carmelwikis/privacy/Paginas/Highlights%20uit%20het%20Carmel-privacybeleid.aspx>

- Stichting Carmelcollege. (2019 a). Concept bestuursbesluit 2019. Hengelo, Overijssel, Nederland. Opgeroepen op 26 maart 2020, van Teams AVG Stichting Carmelcollege.
- Stichting Carmelcollege. (maart 2019 b). *Handreiking omtrent aanmelding en zorgplicht*. Opgeroepen op 29 maart 2020, van Intranet Stichting Carmelcollege: <https://stichtingcarmelcollege.sharepoint.com/documenten/Stichting%20Carmel%20Documenten/Handreiking%20omtrent%20aanmelding%20en%20zorgplicht%202019.pdf#search=avg>
- Stichting Carmelcollege. (2019 c). *Plan van Aanpak Implementatie AVG*. Hengelo (OV). Opgeroepen op 27 maart 2020, van Op te vragen bij de onderzoeker
- Stichting Carmelcollege. (28 maart 2019 d). *Privacy*. Opgeroepen op 26 maart 2020, van Intranet Stichting Carmelcollege: <https://stichtingcarmelcollege.sharepoint.com/carmelwikis/privacy/>
- Stichting Carmelcollege. (z.d. a). Communicatieplan. Hengelo (OV), Overijssel, Nederland. Opgeroepen op 29 maart 2020
- Stichting Carmelcollege. (z.d. b). *Organisatie*. Opgeroepen op 20 november 2019, van Carmel: <https://carmel.nl/carmel/organisatie>
- Stichting Carmelcollege. (z.d. c). *Privacy Statement*. Opgeroepen op 27 november, 2019, van Carmel: <https://carmel.nl/carmel/organisatie/privacy-statement>
- Stichting Carmelcollege. (z.d. d). *Privacyreglement*. Opgeroepen op 26 maart 2020, van Carmel: <https://carmel.nl/Portals/0/180627%20Privacyreglement%20Stichting%20Carmelcollege.pdf>
- Stichting Carmelcollege. (z.d. e). *Thema's*. Opgeroepen op 20 mei 2020, van Stichting Carmelcollege: <https://carmel.nl/carmel/themas>
- Stichting Carmelcollege. (z.d. f). *identiteit*. Opgeroepen op 20 november 2019, van Carmel: <https://carmel.nl/carmel/identiteit>
- Stichting Ouders en Onderwijs. (z.d.). *Privacyregels op school*. Opgeroepen op 17 januari 2020, van Ouders en Onderwijs: <https://www.oudersonderwijs.nl/op-school/privacy-en-leerlinggegevens/privacy/privacyregels-op-school/>
- Swaen, B. (10 oktober 2013). *Wat is kwalitatief en kwantitatief onderzoek?* Opgeroepen op 18 februari 2020, van Scribbr: <https://www.scribbr.nl/onderzoeksmethoden/kwalitatief-vs-quantitatief-onderzoek/>
- Verhoeven, N. (2011). *Wat is onderzoek?* Den Haag: Boom Lemma. Opgeroepen op 9 december 2019
- VO-raad. (30 novemver 2017). *Passend onderwijs en privacy: overzicht en duidelijkheid dankzij de digitale tool*. Opgeroepen op 29 maart 2020, van VO-raad: <https://www.vo-raad.nl/nieuws/passend-onderwijs-en-privacy-overzicht-en-duidelijkheid-dankzij-de-digitale-tool>

Bijlagen

Bijlage 1: Interview Kwartiermaker

Vragen Kwartiermaker Lumen Group

Inleidende vragen:

1. *Mag dit gesprek opgenomen worden om de verwerking te vergemakkelijken?*
2. *Hoe lang werkt u in deze functie en wat houdt uw functie in?*

Vragen omtrent gegevensopslag en de AVG:

3. *Stichting Carmelcollege moet zich houden aan het opgestelde monitoringsrapport? Welke concrete stappen heeft Stichting Carmelcollege gezet om op het gewenste niveau te komen?*
4. *De Stichting Carmelcollege heeft een gedragscode AVG opgesteld. Is deze code naar uw mening voldoende geïmplementeerd in de gehele organisatie? Kunt u dit toelichten?*
5. *De Stichting Carmelcollege heeft een verwerkingsregister AVG opgesteld. Is dit register naar uw mening voldoende geïmplementeerd in de gehele organisatie? Kunt u dit toelichten?*
6. *Binnen de AVG wordt gesproken over een Data protection impact assessment (DPIA). Daar zou ik bij aanwezig zijn geweest in Deventer op 16 maart maar vanwege de corona is dat uiteindelijk niet doorgedaan. Kunt u mij vertellen hoe zo'n DPIA in elkaar steekt? En een DPIA wordt ook regelmatig toegepast?*

Vragen betreffende de AVG en zorgleerlingen

7. *Om voldoende goede zorg aan zorgleerlingen te kunnen bieden, wordt door de scholen samengewerkt met externe partijen. Wat mag wel of niet worden opgeslagen als ze in contact komen met externe partijen?*

Mogen vakdocenten bepaalde leerlingzorggegevens inzien, wat vindt u?

Een vorm van maatwerk is dus heel belangrijk, wat je wel kunt delen en wat niet?

Afsluitend:

8. *Zijn er zaken die van belang zijn die hier nog niet besproken zijn?*

Hartelijk dank voor het beantwoorden van deze vragen.

Hengelo, 28 april 2020

Vragen Adviseur Juridische Zaken Stichting Carmelcollege

Inleidende vragen:

1. *Mag dit gesprek opgenomen worden om de verwerking te vergemakkelijken?*
2. *Wat houdt de functie Adviseur Juridische Zaken in, met name op het gebied van de AVG?*
3. *Hoe vaak en in welke omstandigheden komt u in aanraking met zaken die met de AVG te maken hebben? Kunt u voorbeelden noemen?*

Vragen omtrent gegevensopslag en de AVG

4. *In uw rol als Juridisch Adviseur ziet u toe op de juiste toepassing van de AVG binnen de Stichting Carmelcollege. Kunt u enkele concrete stappen benoemen die Stichting Carmelcollege heeft gezet om conform de AVG juridisch zuiver te werken?*
5. *Waar bevinden zich volgens u knelpunten om de maatregelen van de AVG juridisch goed uit te voeren?*

Vragen betreffende de AVG en zorgleerlingen

6. *Welke specifieke juridische maatregelen zijn er genomen op stichtingsniveau om leerlingen die meer zorg nodig hebben of specifieke behoeften hebben, conform de AVG toch voldoende op maat te kunnen bedienen?*
7. *Om voldoende goede zorg aan leerlingen die meer behoeften hebben te kunnen bieden, zal door de scholen ook samengewerkt moeten worden met externe partijen. Hoe wordt dit juridisch afgedekt?*
8. *Zijn er juridische knelpunten betreffende de AVG en zorgleerlingen die u met enige regelmaat ziet terugkeren op uw agenda? Zo ja welke zijn dat en zou u deze knelpunten willen toelichten?*
9. *Stichting Carmelcollege moet voldoen aan een aantal eisen die voortvloeien uit de AVG. Welke juridische adviezen zou u aanvullend willen geven om specifiek tegemoet te komen aan de behoeften van leerlingen die extra aandacht nodig hebben?*

Afsluitend:

10. *Graag wil de onderzoeker enkele concrete zorgdossiers nader kunnen bekijken. Is het mogelijk om via de teamleider een aantal mentoren te vragen geanonimiseerde informatie over zorgleerlingen te delen met de onderzoeker?*
11. *Zijn er zaken die van belang zijn die hier nog niet besproken zijn?*

12. Het zou kunnen zijn dat in de loop van dit onderzoek nieuwe vragen naar voren komen die ik u eventueel nog zou willen voorleggen. Mocht dat het geval zijn, mag ik u dan opnieuw benaderen hiervoor?

Hartelijk dank voor het beantwoorden van deze vragen!

Hengelo, 22 april 2020

Vragen Privacy Coördinator Bonhoeffer College

Inleidende vragen:

1. *Mag dit gesprek opgenomen worden om de verwerking te vergemakkelijken?*
2. *U maakt deel uit van het Netwerk Privacy Coördinatoren van de Stichting Carmelcollege. Zijn uw ervaringen als Privacy Coördinator op het Bonhoeffer College vergelijkbaar met wat u hoort van uw collega coördinatoren van de andere Carmel instellingen? Kunt u daar iets meer over vertellen?*
3. *Straks wil ik ingaan op wat meer details maar kunt u vooraf in grote lijnen schetsen wat uw belangrijkste taken zijn binnen deze functie?*

Vragen omtrent gegevensverwerking en de AVG

4. *U bent bekend met de eisen die de AVG stelt aan het verwerken van leerlinggegevens. Is er sinds de invoering van de AVG veel veranderd in de verwerking van deze gegevens? Kunt u voorbeelden geven?*

En dat zijn de grootste drie veranderingen die u zijn opgevallen?

Maakt het nog iets uit of dat oudere medewerkers zijn of jongere medewerkers?

En geldt dat ook voor het op papier zetten van informatie?

Kunt u aangeven waar daarin het verschil zit?

Zitten in die WhatsApp groepen ook docenten?

Ik zag in de beleidsstukken van de Stichting Carmelcollege dat WhatsApp eigenlijk niet mag worden gebruikt. Maar in het praktijkonderwijs wordt het toch gebruikt. Hoe kunnen jullie dat toch zo regelen dat privacygevoelige informatie niet op straat komt te liggen?

Op die manier proberen jullie het AVG proof te krijgen?

En worden die gesprekken dan ook opgeslagen of blijft de informatie alleen op de telefoon van de desbetreffende partijen?

5. *Hoe houdt u controle op de juiste toepassing van de AVG, bijvoorbeeld wie er toegang heeft tot de opgeslagen leerlinggegevens, waar en hoe lang deze gegevens bewaard worden en hoe houdt u de uitvoering van de AVG up to date? Past u in de praktijk wel eens zaken aan, om het beter AVG-proof te maken en kunt u voorbeelden geven?*

Maar aan de andere kant zeg je wel dat we duidelijk hebben afgesproken wanneer gegevens van ons systeem naar hun systeem gaat. Wat nu als daar iets mis gaat in de overdracht?

6. *Er is een datalekken protocol opgesteld. Heeft u in de praktijk al eens te maken gehad met een datalek? Zo ja, was het protocol praktisch uitvoerbaar en welke voordelen leverde dit protocol op?*

Is het ook bekend bij de medewerkers om een datalek te melden via dat protocol of eigenlijk via Topdesk?

Nadelen heeft u benoemd maar zijn er ook voordelen bij het protocol voor een datalek?

7. *Waar bevinden zich volgens u in de praktijk knelpunten bij het verwerken van leerlinggegevens? Ziet u daarbij ook oplossingen?*

En de pseudo archieven komen dus eigenlijk op de harde schijf van een docent zelf?

8. *Stichting Carmelcollege wil werken aan 'awareness', bewustwording van wat de AVG inhoudt voor de praktijk van alle dag. Hoe is deze campagne zichtbaar binnen het Bonhoeffer College en merkt u hier al resultaten van?*

Nee daarom vraag ik ook telkens of ik het mag opnemen.

Bij mij in beeld staat: u neemt op, laat iedereen weten dat dit gesprek wordt opgenomen. Ik heb het al een paar keer gevraagd, maar ik wil graag nogmaals horen dat ik toestemming heb dit gesprek op te nemen.

En de Awareness Campagne, hoe ver zijn jullie daarmee?

9. *Bij het bedenken van nieuwe onderwijsmogelijkheden kan voor de verwerking het uitvoeren van een DPIA noodzakelijk zijn, een controle om te bekijken of deze nieuwe mogelijkheid AVG-proof is. Kunt u aangeven hoe de concrete gang van zaken is geweest bij de aanvraag van de 'sportfolioapp' van uw school?*

Je zegt dus eigenlijk dat het niet je taak is?

Vragen betreffende de AVG en leerlingen met specifieke behoeften

10. *Welke bijzondere maatregelen worden er getroffen rondom de verwerking van gegevens van 'zorg'leerlingen?*

Ik probeer ook zoveel mogelijk onderwijsjargon te gebruiken. Dus welke bijzondere maatregelen worden er getroffen rondom de verwerking van leerlingen die extra ondersteuningsbehoeften nodig hebben?

Er wordt dus heel erg gekeken naar de autorisaties van wie er wel naar mag kijken en wie niet?

11. *Voor het praktijkonderwijs wordt op het Bonhoeffer College het leerlingvolgsysteem Presentis gebruikt. Er wordt vanuit de Netwerkgroep Privacy Coördinatoren nagedacht over het toepassen van een DPIA op dit systeem. Kunt u vanuit uw praktijkervaringen aangeven of dit leerlingvolgsysteem voldoende AVG-proof is?*

Is er ook voor SOM-Today al een DPIA uitgevoerd?

Dus mocht de Autoriteit Persoonsgegevens een onderzoek doen dan zou dat veilig kunnen zijn?

12. Binnen het Bonhoeffer College is er naast de preventieve zorg, waar de mentor een zeer belangrijke rol in heeft, vervolgens een belangrijke rol weggelegd voor het Intern Begeleidingsteam (IBT) en het expertisecentrum waar ook andere medewerkers, denk aan orthopedagogen maar ook externe partijen, een belangrijke rol gaan spelen. Deze zorgprocedure is vastgelegd in een aantal afspraken waarbij gebruik gemaakt kan worden van ondersteuning van de Stichting Carmelcollege.

Hoe AVG-proof blijkt deze procedure in de praktijk, zijn er in de loop van de tijd aanpassingen nodig gebleken om de privacy nog beter te waarborgen? Kunt u voorbeelden geven?

13. Het Bonhoeffer College werkt samen met externe partijen zoals artsen en psychologen, voor met name leerlingen met een specifieke behoefte, en daarbij zullen goede afspraken gemaakt moeten worden.

Bieden deze afspraken voldoende handelingsvrijheid binnen de grenzen die de AVG oplegt aan gegevensverwerking van leerlingen met specifieke zorgbehoeften? Kunt u dit toelichten?

14. Welke knelpunten hoort u van uw mentoren wanneer er gesproken wordt over leerlingen met specifieke zorgbehoeften en de AVG en heeft u adviezen of ideeën om deze knelpunten op te lossen?

Dat zou pas weer kunnen worden opgepakt als de coronamaatregelen weer minder zijn?

En hoe wordt over het algemeen de AVG toegepast binnen het Bonhoeffer College?

Afsluitend:

15. De onderzoeker wil graag ervaringen horen van medewerkers op de werkvloer die in de dagelijkse praktijk te maken hebben met de eisen die de AVG stelt aan het verwerken van leerlinggegevens. In overleg met u en met de Adviseur Juridische zaken zijn daarbij mentoren van het praktijkonderwijs in beeld gekomen.

De vragen hebben twee doelen,

- Concrete ervaringen met de AVG op de werkvloer
- Concrete leerlinggegevensverwerking

Graag wil de onderzoeker van enkele concrete (maar wel geanonimiseerde) zorgdossiers nadere informatie ontvangen. In de vragenlijst voor de mentoren is te lezen naar welke informatie gevraagd wordt.

16. Zijn er zaken die van belang zijn die hier nog niet besproken zijn?

Hartelijk dank voor het beantwoorden van deze vragen

Hengelo, 11 mei 2020

Bijlage 4: Interviews mentoren Bonhoeffer College

Interviews mentoren Bonhoeffer College

De onderzoeker is student aan Saxion Deventer. Voor zijn afstudeeronderzoek voor de opleiding Sociaal Juridische Dienstverlening (SJD) verricht hij onderzoek naar de verwerking van leerlinggegevens, rekening houdend met de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming). De resultaten van deze interviews worden geanonimiseerd verwerkt in het uiteindelijke rapport.

Fijn dat u deze vragen wilt beantwoorden.

Introductie

De vragen zijn veelal in de u-vorm maar we hebben afgesproken elkaar te tutoyeren.

Wil je jezelf voorstellen, wie je bent en wat je doet?

Inleidende vragen:

- 1. Wat weet u van de eisen die de AVG stelt omtrent de verwerking van leerlinggegevens?*
- 2. Kent u het document van de Stichting Carmelcollege 'Handreiking Privacy en dossiervoering' en/of is hier extra aandacht voor gevraagd door de schoolleiding? Weet u waar dit document is in te zien?*

Vragen omtrent leerlinggegevensverwerking en de AVG:

- 3. Wordt er binnen uw school of binnen uw team aandacht gevraagd voor de eisen die de AVG stelt? Zo ja, op welke manier en wat betekent dat concreet voor uw handelen in de praktijk?*
- 4. Zijn er collega's bij wie u terecht kunt met vragen over de toepassing van de AVG? Zo ja, heeft u wel eens hulp gevraagd en welke hulp was dat?*
- 5. Weet u welke gegevens wel of niet mogen worden vastgelegd, met het oog op de AVG? Kunt u dat toelichten?*
- 6. Als u denkt aan manieren van waarborgen van de privacy met betrekking tot het verwerken van leerlinggegevens, waar denkt u dan zoal aan? Welke van deze manieren past u in meer of mindere mate toe?*
- 7. Hoe gaat u om met het uitwisselen en/of registreren van leerlinggegevens buiten het leerlingvolgsysteem, bijvoorbeeld per e-mail of WhatsApp?*
- 8. Wat is in uw ogen een datalek en wat doet u als er sprake zou zijn van een datalek? Is dat in de praktijk wel eens voorgekomen?*

Vragen betreffende de AVG en leerlingen met specifieke zorgbehoeften

- 9. Welke gegevens slaat u op die specifiek gericht zijn op de extra 'zorg' die zij krijgen?*

- 10. Waar bevinden zich volgens u knelpunten bij het verwerken van leerlinggegevens van leerlingen? Ziet u daarbij ook oplossingen?*
- 11. Hoe verstrekt u gegevens, indien noodzakelijk geacht, aan externe partijen? Hoe controleert u of u zich daarbij houdt aan de regels van de AVG?*
- 12. Voelt u zich door de AVG wel eens belemmerd in het goed uitvoeren van uw taken? Zo ja, kunt u voorbeelden noemen.*
- 13. Heeft u adviezen die de hanteerbaarheid van de AVG in de praktijk bevorderen?*

Afsluitend:

- 14. Zijn er zaken betreffende de AVG waar nog niet naar gevraagd is maar die u wel van belang vindt? Zo ja, kunt u daar een toelichting op geven?*

Hartelijk dank voor het beantwoorden van deze vragen!

Enschede, mei 2020

Bijlage 5 Aanmeldingsformulier IBT

Aanmeldingsformulier IBT

Datum opstellen

Datum bespreken IBT

Persoonsgegevens leerling		
Voornaam en achternaam		
Geslacht	☐ Vrouw	☐ Man
Geboortedatum		
Klas		
Mentor		
Leerling coördinator		

Schoolloopbaan		
Doublure basisschool	☐ Ja, groep...	☐ Nee
Schoolverloop VO		
Elders/schoolwisseling		
Besproken in commissie 10-14	☐ Ja	☐ Nee
Besproken in 1-loket	☐ Ja	☐ Nee

Uitkomsten (medisch) onderzoek / resultaten persoonlijkheidsvragenlijsten				
Diagnose	Datum	Instantie		
Medicatie				
Recente IQ gegevens				
Test	Datum	TIQ	VIQ	PIQ / SIQ
Indien niet aanwezig, reden aangeven				

Verzuim

Is er sprake van verzuim	☐ Ja	☐ Nee
(Vermoedelijke) reden verzuim		
Ingezette acties	Gemaakte afspraken	
☐ Contact ouders ☐ Contact leerplicht ☐ Contact GGD	o o o	

Schoolvorderingen			
CITO Eindtoets			
Advies PO		Wens ouders(s)/verzorger(s)	
Bijzonderheden huidige resultaten			

Geboden ondersteuning

In school

Gemaakte afspraken, besproken onderwerpen, acties, effect

- ☐ Mentorgesprekken
- ☐ Oudercontacten

☐ Afspraken leerlingbespreking

☐ Trainingen (FRT, SOVA, ART ed.) ☐ Overige	
Buiten school	Ingangsdatum, frequentie, bijzonderheden, effect
☐ Humanitas Match ☐ Schoolwijkcoach ☐ Huiswerkbegeleiding (Your Pal, BOB, Boomhut, Vd Stam) ☐ Behandeling/therapie; benoem welke en bij welke instantie ☐ Overige ondersteuning...	

Studie- /Werkhouding	Gedrag / sociaal emotioneel
○ Kan zich moeilijk concentreren ○ Heeft huiswerk regelmatig niet in orde ○ Is onvoldoende gemotiveerd ○ Werkt langzaam ○ Kan niet goed samenwerken ○ Heeft spullen niet in orde (boeken, agenda) ○ Komt afspraken niet na ○ Zegt vaak: 'Ik snap het niet' ○ Vraagt niet om hulp ○ Veel aansturing nodig ○ Onzelfstandig ○ Moeite met plannen	○ Grof taalgebruik ○ Schopt/slaat. ○ Liegt ○ Weigert te doen wat er wordt gevraagd ○ Vermoeden van verslaving ○ Maakt een afwezige indruk ○ Is erg beweeglijk / impulsief ○ Is moeilijk in de omgang met de docent ○ Is moeilijk in de omgang met klasgenoten ○ Veroorzaakt onrust in de klas ○ Is moeilijk te corrigeren ○ Vraagt veel aandacht van leerlingen en/of docent ○ Is stil / teruggetrokken / alleen ○ Is onzeker / angstig ○ Wordt gepest ○ Pest anderen

Benoem de krachten van de leerling:

Overige opmerkingen:

HULPVRAAG AAN HET IBT	
Achterblijvende resultaten ○ Ondersteuning bij plannen op BW ○ Studieplek op BW ○ Leren Leren ○ Signaleringsonderzoek (dyslexie) ○ Onderzoek naar capaciteiten	Gedragsproblematiek ○ Volgschrift ○ Melden op BW (check in en check out) ○ Handvatten voor docenten
Sociaal emotionele problematiek ○ Individuele trainingen (FRT, SOVA, ART ed.) ○ Gesprekken op BW ○ Schoolwijkcoach	Overige vragen ○ ○ ○ -

Zienswijze leerling / ouders

Handtekening leerling/ ouder(s)/verzorger(s) voor gezien

Bijlage 6 1-loket

8. Notitie en aanmeldingsformulier 1-loket

Inleiding

Vanaf schooljaar 2002 kent het Bonhoeffer College de toelatings- en advies commissie 1-loket. 1-Loket is een middel om te komen tot een juiste plaatsing van leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte, van het Bonhoeffer College. 1-Loket neemt een bindend besluit over de plaatsing en adviseert over de ondersteuningsbehoefte. Dit kan plaatsing op een BC locatie zijn, maar kan ook een tijdelijke plaatsing betreffen bij Educatie en Begeleiding of een advies voor plaatsing op het VSO.

Uitgangspunten voor bespreken in 1-loket

1. Leerlingen afkomstig van het speciaal basisonderwijs (SBO) en speciaal voortgezet onderwijs (VSO)
2. Leerlingen waarbij de locatie een advies wil rondom een leerling met extra ondersteuningsbehoefte
3. Leerlingen die vanwege een specifieke ondersteuningsbehoefte overstappen van de ene BC locatie naar de andere BC locatie en waarbij de locatie advies wil

Verplicht bespreken:

1. Leerlingen die besproken zijn in de commissie 10-14
2. Leerlingen afkomstig van het speciaal onderwijs (SO) en voortgezet speciaal onderwijs (VSO)
3. Leerlingen waarvoor een aanvraag is gedaan voor een verlenging van de TLV
4. Leerlingen waarbij de locatie advies wil over een eventuele plaatsing binnen Educatie en Begeleiding of het toewijzen van een coach
5. Leerlingen waarbij de locatie denkt aan een plaatsing in het VSO
6. Aflopen van residentiële plaatsing waarbij scholing gevolgd wordt binnen het VSO

1-Loket neemt een besluit over instroom PO-VO, SO-VO, SBO-VO (instroom onderbouw), instroom VSO-VO, instroom E&B en doorstroom VO-VSO. 1-loket kan daarnaast locaties ook adviseren bij een hulpvraag. De commissie bestaat uit de orthopedagogen, een afdelingsleider onderbouw en de afdelingsleider van het expertisecentrum (voorzitter). De afdelingsleider onderbouw heeft een zittingstermijn van twee jaar.

Werkwijze 1-loket Wat

De gegevens van de leerlingen die aangemeld worden in 1-loket dienen compleet te zijn en worden

Regiehouder

De ondersteuningscoördinator van de locatie van aanmelding

ingevuld op het aanmeldingsformulier 1-loket en het OPP.

De aanmelding dient uiterlijk één week voor de vergaderdatum naar de notulist van 1-loket gestuurd te worden.	De ondersteuningscoördinator van de locatie van aanmelding
De terugkoppeling vanuit 1-loket verloopt door middel van het schriftelijke besluit/advies, dat gestuurd wordt naar de locatiedirecteur, de afdelingsleider en de ondersteuningscoördinator van de aanmeldende locatie.	De leden van 1-loket stellen het beargumenteerde besluit/advies op, de notulist stuurt het door naar de betrokkenen
Terugkoppelen van het besluit (of advies) naar een eventuele andere locatie, ouders/verzorgers en overige betrokkenen.	De afdelingsleider van de locatie van aanmelding
Een besluit genomen door de commissie 1-loket is bindend. Indien het geval dat men bezwaar wil maken tegen een besluit kan deze vraag ingediend worden bij de locatie directeur die verantwoordelijk is voor de Commissie 1-loket.	Afdelingsleider
Iedere casus die besproken is in 1-loket wordt verwerkt in SOM.	Notulist van 1-loket
Elke nieuw aangemelde leerling voor het Bonhoeffer die in 1-loket besproken wordt, krijgt zo snel mogelijk schriftelijk bericht over de plaatsing binnen de wettelijk vastgestelde termijn van 6 weken met een evt. verlenging van 4 weken.	De afdelingsleider van de aanmeldende locatie is verantwoordelijk voor de terugkoppeling van het besluit naar alle betrokken partijen

Bijlage 7 Dossiervorming SOM/Presentis

5. Dossiervorming SOM/Presentis en jaarplanning

5.1. Dossiervorming SOM/Presentis

Om de ingezette begeleiding en ondersteuning van de leerling te kunnen volgen is het belangrijk om op een zorgvuldige wijze aan dossiervorming te doen. Binnen het Bonhoeffer College wordt gewerkt met SOM als digitaal dossier. Op het praktijkonderwijs wordt gewerkt met Presentis. In deze nota staat omschreven hoe de onderwerpen en afspraken in SOM/Presentis genoteerd dienen te worden. Voor het praktijkonderwijs kan hierin een afwijking nodig zijn, gezien de inrichting van Presentis. Hier dient de locatie dan zelf een eenduidige afspraak over te maken. De afdeling E&B gebruikt eveneens eigen, specifieke koppen in SOM/Presentis voor dossiervorming.

Het is bij dossiervorming vooral van belang om op een objectieve manier het gesprek met daarin de gemaakte afspraken te noteren. Hieronder nogmaals in een oogopslag de locatie waaronder afspraken weggezet dienen te worden:

Bijzonderhedenlijst: opslaan in Bon-i (afspraak per locatie waar in Bon-i)

Leerling gesprekken: zorgvierkant ☐ begeleidingsverslagen ☐ leerling gesprekken schooljaar ...

Oudercontacten: zorgvierkant ☐ begeleidingsverslagen ☐ oudercontacten schooljaar ...

Leerlingbespreking notities: rapportvergaderingen ☐ notities

Kwadrant: zorgvierkant ☐ begeleidingsverslagen ☐ kwadrant schooljaar ...

Afspraken leerlingbespreking: rapportvergaderingen ☐ notities

Aanmeldingsformulier IBT: zorgvierkant ☐ LVS bijlagen ☐ overige

Terugkoppeling IBT: zorgvierkant ☐ begeleidingsverslagen ☐ mapje IBT

Begeleide werkplek: zorgvierkant ☐ begeleidingsverslagen ☐ begeleide werkplek schooljaar ...

OPP: zorgvierkant ☐ LVS bijlagen ☐ OPP

5.2. Jaarplanning

Hieronder een overzicht van de activiteiten die door de directie per locatie opgenomen dienen te worden in de jaarplanning:

Bijzonderhedenlijst: klaar en delen met team in de 3e schoolweek en op Bon-i

Klassenoverdracht:

Leerling gesprek: voor de herfstvakantie gedaan en in dossier verwerkt

Oudercontacten: eind van de 2e week gedaan en afspraken in dossier

Leerlingbespreking: minimaal ieder kwartaal

- Notities SOM/presentis:

- Kwadrant invullen:

- Afspraken dossier: uiterlijk een week na de leerlingbespreking

Bijlage 8 OPP Bonhoeffer College

6. OPP Bonhoeffer College

Locatie	
Datum opstellen OPP	

Persoonsgegevens leerling	
Achternaam	
Voornaam / voornamen	
Roepnaam	
Geslacht	☐ man ☐ vrouw
Geboortedatum	
Straat en huisnummer	
Postcode en woonplaats	
Indien afkomstig uit buitenland: woonachtig in Nederland sinds	
Nationaliteit	
Spreektaal thuis	

Persoonsgegevens ouder(s) / verzorger(s) (indien leerling minderjarig of onbekwaam)		
	Ouder 1 / verzorger 1	Ouder 2 / verzorger 2
Naam en voorletters		
Straat en huisnummer		
Postcode en woonplaats		
Telefoonnummer vast		
Telefoonnummer mobiel		
E-mailadres		
Ouderlijk gezag	☐ Ja ☐ Nee	☐ Ja ☐ Nee
Gezinssamenstelling		
Nationaliteit		
Bijzondereheden		

(Gezins)Voogd (indien van toepassing)	
Naam	
Adres	
Relatie / instantie	
Telefoonnummer vast	
Telefoonnummer mobiel	
E-mail	
Gezag	☐ Ja ☐ Nee

Gegevens school	
Naam contactpersoon	
Functie	Ondersteuningscoördinator
Telefoonnummer	
E-mail adres	
Niveau en leerjaar leerling	
Instroom vanuit	☐ BAO ☐ SBO ☐ SO ☐ VO ☐ Pro ☐ VSO ☐ VSO ivm RP ☐ VSO ivm JII of GII
School van herkomst	

28

Schoolloopbaan				
Basisschool	Groep/klas/niveau			doublure
	☐ regulier			
	☐ sbo/so			
Voortgezet onderwijs «Schoolloopbaan»	Groep/klas/niveau			doublure
	☐ regulier			
	☐ pro/vso			
Elders/schoolwisseling				
Besproken in commissie				
Uitkomsten (medisch) onderzoek / resultaten persoonlijkheidsvragenlijsten				
Onderzoek/vragenlijst	Datum	Instantie/functie		
Recente IQ gegevens¹				
Test	Datum	TIQ	VIQ	PIQ / SIQ
Indien niet aanwezig, reden aangeven				
Betrokken instanties / externe partners				
Instantie/partner	Periode/datum	Interventie		
Verzuim				

Verzuim				
Is er sprake van verzuim	☐ Ja ☐ Nee			
Indien ja verslag toevoegen				
Reden verzuim				
Leerplichtambtenaar				
Schoolvorderingen				
	Technisch lezen	Spelling	Begrijpend lezen	Rekenen
CITO LOVS / drempelonderzoek				
CITO Eindtoets				
	Taal-verzorging	Ned. Lees-vaardigheid	Nederlandse woorden-schat	Rekenen/wiskunde
Cito toets 0				
Cito toets 1				
Cito toets 2				
Cito toets 3				
Advies BAO				
Wens ouder(s)/ Verzorger(s)				
Aanvullende informatie				
Beschermende factoren				
Cognitieve en didactische				

Beschermende factoren	
ontwikkeling	
Sociaal-emotionele ontwikkeling en gedrag	
Leervoorwaarden (motivatie/werkhouding)	
Thuis	
Medisch	
Belemmerende factoren	
Cognitieve en didactische ontwikkeling	
Sociaal-emotionele ontwikkeling en gedrag	
Leervoorwaarden (motivatie/werkhouding)	
Thuis	
Medisch	
Veiligheid	
Is er sprake van gevaar voor zichzelf of voor anderen	☐ Ja ☐ Nee
Zo ja, kernachtige omschrijving	

Geboden ondersteuning	
Factoren	Zowel interventie als effect beschrijven
Cognitieve en didactische ontwikkeling	
Sociaal-emotionele ontwikkeling en gedrag	
Leervoorwaarden (motivatie/werkhouding)	
Thuis	
Medisch / therapeutisch	
Onderwijsbehoeften leerling (wat heeft deze leerling nodig, zoveel mogelijk geformuleerd vanuit de bevorderende en belemmerende factoren)	
De jongere heeft een leerkracht nodig die....	
De jongere heeft instructie nodig die....	
De jongere heeft opdrachten nodig die....	
De jongere heeft leeractiviteiten nodig die....	
De jongere heeft een leeromgeving nodig die....	
De jongere heeft feedback nodig die....	
De jongere heeft groepsgenoten nodig die....	
De jongere heeft ouders / verzorgers nodig die....	
Zienswijze leerling / ouders (aanvullingen, op- en aanmerkingen)	

ONDERTEKENING			
Datum			
Plaats			
Directie school			
Naam			
Voor akkoord			
Ouder 1 / verzorger 1		Ouder 2 / verzorger 2	
Naam		Naam	
Leerling			
Naam			
Evaluatie OPP		Datum:	
Evaluatie OPP		Datum:	
Evaluatie OPP		Datum:	

Bijlage 9 Thema 1 Labeling-schema

Thema 1	Literatuuronderzoek	Sub-thema's	Interviews
AVG: Regels en verplichtingen	De school heeft dit in <i>privacybeleid</i> vastgelegd. § 2.1 Privacyverklaring van Stichting Carmelcollege § 4.1.1.1-b	Beleid	Het afgelopen jaar is men bezig geweest om de Stichting Carmelcollege klaar te krijgen op de formele aspecten van de AVG, dus de beleidsmatige zaken. <i>Vraag 4 Juridische Adviseur</i>
	<i>Een specifiek doel verzamelen. § 2.1</i> Een school dient een <i>reden</i> te hebben § 2.1 Gegevens opslaan die <i>relevant</i> zijn § 2.1 <i>Doelbepaling en doelbinding</i> § 4.1.1.1 <i>Data minimalisatie</i> § 4.1.1.1 <i>Wettelijke grondslag</i> § 4.1.1.1	Knelpunt: AVG regels in de praktijk	Zo zijn er een aantal zaken die je moet regelen, dus zo weinig mogelijk gegevens, niet meer dan noodzakelijk is, niet langer bewaren dan noodzakelijk is, goed die beginselen van de AVG toepassen, de toegang goed regelen, niet meer mensen dan nodig is, dat zie je natuurlijk op scholen ook vaak, dat zo'n systeem van autorisaties, dat er dan toch teveel mensen toegang hebben tot die gegevens, en dat zijn dingen die eigenlijk best wel lastig liggen binnen organisaties en ook binnen scholen. <i>Kwartiermaker vraag 7</i>
	<i>Verwerkingsregister bijhouden</i> § 2.1	Verwerkingsregister <i>Knelpunt:</i> onduidelijkheid bewaartermijnen	... in zo'n register van verwerkingsactiviteiten, daar moet je alle verwerkingen van persoonsgegevens in kaart brengen. We hebben er bij Carmel voor gekozen om drie formats voor het registreren van verwerkingen van persoonsgegevens. Eentje voor leerlinggegevens, eentje voor medewerker gegevens en eentje voor relaties. <i>Kwartiermaker vraag 5.</i> De bewaartermijnen moeten goed in de gaten worden gehouden en strikter worden gehanteerd. Er zijn verschillende bewaartermijnen voor verschillende gegevens en dat maakt het best wel complex. De archiefwet moet nog worden aangepast op de AVG. Over sommige bewaartermijnen is nog niet alles duidelijk. De overheid zelf heeft ook nog niet alle wetten aangepast voor het correct toepassen

	<i>Data-integriteit § 4.1.1.1</i> De school gaat <i>integer en vertrouwelijk</i> om met persoonsgegevens § 2.1 Geheimhoudingsplicht § 4.1.3.4 Gegevens dienen goed <i>beveiligd en beschermd</i> te zijn § 2.1	<i>Knelpunt:</i> bewaartermijn en archiefwet <i>Knelpunt:</i> hoeveelheid gegevens Aandachtspunt: Toegang beschermen Toegang beschermen Toegang beschermen Toegang beschermen	van de AVG. Er moeten nog bepaalde lijsten komen van gegevens en die zijn er nog niet. <i>Juridisch Adviseur Vraag 5</i> Er ligt wat spanning tussen aan de ene kant de bewaartermijnen van de opslag van leerlinggegevens maar aan de andere kant ook weer de Archiefwet. ... want een deel van onze gegevens gaat naar de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO), het is een grijs gebied, de Stichting of de instelling gaat niet vernietigen tenzij daar expliciet opdracht voor wordt gegeven. <i>Privacy Coördinator Bonhoeffer College Vraag 5</i> Een knelpunt is de hoeveelheid gegevens die verwerkt worden. Dat maakt het lastig. Er zijn op verschillende plekken veel gegevens. <i>Juridisch Adviseur Vraag 5</i> ... en eigenlijk zou je elk schooljaar opnieuw die rollen moeten inrichten. En zou je als mensen tussentijd van functie veranderen, opnieuw die rollen tegen het licht moeten houden. Dat gebeurt nog veel te weinig. Dat moet met die nieuwe inrichting van Som, dat moet dan ook veel nadrukkelijker gebeuren. <i>Privacy Coördinator Bonhoeffer College Vraag 14</i> Medewerkers kunnen niet alle leerlinggegevens zien, dat is per functie verschillend. Daardoor zijn er overall in het systeem hekjes gezet waar autorisatie voor nodig is. Een zorgcoördinator kan meer zien dan een mentor, een mentor kan meer zien dan een docent. <i>Juridische Adviseur Vraag 6</i> ...een school moet wel een veilige omgeving voor leerlingen creëren. Dus je moet wel naar bevind van zaken handelen en vooral mentoren en zorgprofessionals moeten goed kijken wat ze wel delen en wat niet. Maar in ieder geval geen toegang tot dossiers en dergelijke voor degene voor wie dat niet nodig is. <i>Kwartiermaker vraag 7</i> ... docenten kunnen via een link kijken naar die handelingsplannen, maar moeten inloggen en zien maar een gedeelte van het leerlingendossier. Alleen wat dan van belang is. <i>Mentor 2 Bonhoeffer College Vraag 9</i>
--	---	---	---

	Geheimhoudingsplicht § 4.1.3.4	Aandachtspunt; veilige opslag extern	De gegevens zijn grotendeels niet meer fysiek aanwezig, maar op een externe server. De oplossing om deze gegevens te bewaren en geheim te houden, is door een verwerkersovereenkomst af te sluiten met de leverancier.... Dit interview verloopt via Teams, dit gesprek wordt opgeslagen en bewaard door Microsoft. Daar moet een bewustwording van zijn dat deze gegevens opgeslagen en bewaakt worden door externe partijen en dat dat invloed heeft. Hier moeten goede afspraken over worden gemaakt. <i>Juridisch Adviseur Vraag 5</i>
		Geheimhoudings- verklaring	...dus diegenen die de gegevens verwerken, zijn tot geheimhouding verplicht, dat kunnen verschillende groepen zijn. Dat kunnen mensen zijn die bijvoorbeeld uit hoofde van hun functie geheimhouding hebben..., denk aan orthopedagogen ... Maar als het anderen zijn, dan moet daar misschien wel een aparte geheimhoudingsverklaring voor zijn. Dus dat is een belangrijk iets, dat in ieder geval diegenen die daarmee werken, dat die de geheimhouding hebben. <i>Kwartiermaker vraag 7</i>
	Transparantie § 4.1.1.1 Bonhoeffer College website § 4.2.1.1 Intranet Bonhoeffer College § 4.2.1.2	Informatieplicht	Het is voornamelijk ook zo dat dossiers van leerlingen ook intern gebruikt worden. Als ouders een aanvraag doen om het dossier in te zien, dan kan dat. <i>Mentor 3 Bonhoeffer College Vraag 4</i>
	Een school is verplicht te informeren. § 2.1 Inzagerecht geldt voor alle (digitaal) opgeslagen data. § 4.1.1.3 Scholen hebben verantwoordingsplicht § 2.1	Verantwoordings plicht	... bij nieuwe verwerkingen moet je .. van tevoren nadenken over welke risico's er in die verwerking zitten en wat moet je dan doen om die risico's te beheersen. Een goed voorbeeld bij Bonhoeffer ...is een applicatie 'sportfolioapp',,,. Er ligt dan ook een rapportage die daaruit voortkomt waaruit blijkt welke afwegingen er zijn gemaakt, wat er is besloten, om die en die reden, je moet ook aangeven welke verwerkingsgrondslagen er dan zijn op grond van de AVG, waarom

	<i>Meldplicht datalekken § 2.1</i> <i>Een data protection impact assessment</i>	Protocol Datalekken Aanbeveling: Datalek melden bij Privacy Coördinator en niet anoniem bij Topdesk Aanbeveling: toelichten wat er gebeurt met de melding, dan krijg je meer draagvlak Rol Privacy Coördinator: actuele gegevens DPIA	mag je dat dan doen, vervolgens ga je zeggen welke privacy risico's er in zitten en hoe je die hebt afgedekt. <i>Kwartiermaker vraag 6</i> dan is er een protocol voor datalekken, die staat op de website. De datalekken moeten via Topdesk worden gemeld aan de Adviseur JZ. Hij beoordeelt of er een datalekmelding gedaan moet worden, in samenspraak met de FG. ... deze vragen verzamelt hij en daarmee doet hij een datalekmelding aan de Autoriteit Persoonsgegevens. Hij is daarmee wel afhankelijk van wat de instellingen (scholen) verstrekken aan hem. <i>Juridisch Adviseur vraag 3</i> Wat ze niet doen is dat de medewerkers zelf een lek melden via Topdesk. De medewerkers willen het liever ook aan een persoon vertellen dan dat via internet te melden. <i>Privacy Coördinator Bonhoeffer College Vraag 6</i> Mevrouw zou als ze een datalek zou ontdekken, het aankaarten bij de betreffende collega en ook eventueel aankaarten bij de directie. Zij weet niet wat er met de melding gebeurt wanneer er zo'n incident plaats vindt. <i>Mentor 3 Bonhoeffer College Vraag 8</i> ... enerzijds de eenmalige actie om te zorgen dat dat allemaal in orde is ...en om het zo in te richten als organisatie dat het ook actueel en op orde blijft.... Daar zit vooral weer de rol of de verantwoordelijkheid van de Privacy Coördinator. <i>Kwartiermaker vraag 5</i> ... uitleg hoe de concrete gang van zaken is geweest bij de aanvraag van de 'sportfolioapp'. Dan moeten we eerst zeker weten of er een verwerkersovereenkomst is met de maker van de Sportfolioapp..... moet eerst een DPIA uit worden gevoerd. <i>Privacy Coördinator Bonhoeffer College vraag 9</i>
--	---	--	---

	(DPIA) uitvoeren voor gegevensverwerking. § 2.1 Rol Privacy Coördinator § 4.2.2.1 en bijlage 4	Sanctie bij niet uitvoeren DPIA Rol Privacy Coördinator: DPIA uitvoeren. Aanbeveling: aanpassing taakomschrijving Privacy Coördinator Taakinvulling Privacy Coördinator Niet helder wat de rol van de Privacy Coördinator is.	Voorbeeldsanctie in Zweden: Het voorbeeld van de ‘portfolioapp’ voor gym is net zoiets, uiteindelijk gaat het om een verwerking met een hoog privacy risico voor de betrokkenen. <i>Kwartiermaker vraag 6</i> ... voordat er ergens binnen die grote organisatie met de verwerking wordt begonnen, wel die DPIA plaatsvindt. Dus de uitdaging zit erin om het organisatorisch zo in te richten dat iedereen die iets nieuws gaat doen, even naar de Privacy Coördinator gaat en dan kan de Privacy Coördinator eerst een DPIA uitvoeren voordat men met de verwerking gaat starten. <i>Kwartiermaker vraag 6</i> Die taakomschrijving past niet bij wat ze nu doen. ... dat er meer moet worden gekeken hoe de AVG past binnen de Stichting Carmelcollege en wat het betekent. En dat er op die drie niveaus, centraal, netwerk en individu, een taakomschrijving gemaakt moet worden. <i>Privacy Coördinator Bonhoeffer College Vraag 3</i> niet zijn taak om dit allemaal te doen. Het is zijn taak om het te signaleren, het netwerk te vertellen en te kijken of ze het samen kunnen doen. Zodra het Stichting breed gaat, ...dan moet het echt op centraal niveau worden uitgevoerd. <i>Privacy Coördinator Bonhoeffer College Vraag 9</i> ... Als hij dingen niet weet dan vraagt hij altijd aan zijn teamleidster om goedkeuring, of hij iets wel of niet mag..... Zij wisten niet of ze wel of geen foto's mochten maken van de leerlingen..... Maar die handleiding over de Privacy als meneer iets niet weet, dan vraagt hij het gewoon aan zijn teamleidster, dan weet hij zeker of iets wel of niet mag. <i>Mentor 1 Bonhoeffer College Vraag 2</i>
--	--	--	---

	Kwartiermaker § 4.1.2.1 <i>en bijlage 2</i> Juridisch Adviseur (Stichting Carmelcollege) bijlage 3 § 4.1.2.2 en § 4.1.1.1 <i>(FG) Functionaris Gegevensbescherming §2.1 en §4.1.1.1</i> Privacy Netwerk Coördinatoren § 4.1.1.1-e De Privacycoördinator van het Bonhoeffer College § 4.2.2.1 en bijlage 4 Mentoren Bonhoeffer College § 4.3.2.1 en bijlage 5	Functionarissen	
--	--	-----------------	--

Bijlage 10: Thema 2 labeling-schema

Thema 2	Literatuuronderzoek	Sub-thema's	Interviews
AVG: Passend Onderwijs	Uitvoeringsnotitie Passend Onderwijs § 4.2.1.5 <i>Passend onderwijs § 2.2 en § 4.1.1.3</i>	<i>Aanbeveling:</i> rol voor de stichting, regelgeving, werken met externe partijen	Samenwerken met externe partijen om zorg te bieden: de scholen zijn hier nog vrij in om dit zelf te doen. <i>Juridisch Adviseur Vraag 7</i>
	Passend onderwijs- en ondersteuningsaanbod Bonhoeffer College § 4.2.1.5	<i>Knelpunt:</i> kans op datalek bij externe partijen	Samenwerken met externe partijen om zorg te bieden: knelpunt is dat er kans op een datalek ontstaat. Van de informatie die wordt verstuurd, aan met name externe partijen, kan niet meer worden gecontroleerd wat er mee gedaan wordt. <i>Juridisch Adviseur Vraag 8</i>
	Wanneer een school met <i>externe partijen</i> samenwerkt § 2.1	Dossiervorming en externe partijen <i>Aanbeveling:</i> op Stichting niveau werken aan richtlijnen voor het werken met externe partijen.	Dus externe partijen bouwen geen dossier op. Ze zijn geen verwerkers van onze gegevens of andersom. <i>Privacy Coördinator Bonhoeffer College Vraag 5</i> Ook met onderzoeksrapporten van leerlingen die bijvoorbeeld een psychiatrisch onderzoek hebben gehad of leerlingen die in aanraking zijn gekomen met justitie. ..., daar willen we meer veiligheid in. ... Met name de orthopedagogen maken zich daar erg druk over, ze hebben een beroepsregister. In dat beroepsregister schuilen bepaalde eisen aan het bewaren van dossiers, waarvan zij zeggen, wij moeten ons aan dat register houden. Wij zeggen nee dat klopt niet, jullie werken voor het onderwijs, alles wat jullie in het kader van het onderwijs doen, daar

	Contacten met externe partijen § 2.2	Afspraken met externe partijen Knelpunt: Praktijkonderwijs: meerdere personen moeten toegang hebben Aandachtspunt: Externe partijen en stageovereenkomsten, welke informatie moet verstrekt worden? Externe partijen	gelden de onderwijsrichtlijnen voor. ... Dit heeft wel een zware discussie opgeleverd. <i>Privacy Coördinator Bonhoeffer College Vraag 5</i> ... Passend Onderwijs ...waar ook andere medewerkers, denk aan orthopedagogen maar ook externe partijen, een belangrijke rol gaan spelen. Deze zorgprocedure is vastgelegd in een aantal afspraken ...daar zit natuurlijk de meest gevoelige leerling informatie in. Nou hebben externen sowieso geen toegang tot SOM. <i>Privacy Coördinator Bonhoeffer College Vraag 12</i> ...het praktijkonderwijs vergt een andere manier van administreren. Bij het Bonhoeffer College wordt het leerlingvolgsysteem Presentis gebruikt. ... in het praktijkonderwijs kunnen alle docenten bijna overal persoonsgegevens inzien en dat is ook noodzakelijk. Er is een grotere noodzaak om de leerlingen te kunnen volgen. Hoewel ze liever alle leerlinggegevens in één systeem hadden is dat niet haalbaar in het praktijkonderwijs. <i>Juridisch Adviseur Vraag 9</i> Als het om stages gaat waarbij leerlingen naar bedrijven gaan. Met wederzijds goedvinden wordt er een stageovereenkomst afgesloten. Maar het is wel een officieel stagecontract, dan moeten ze wel met naam en toenaam genoemd worden. Deze gegevens worden netjes opgeslagen op school en daar wordt het ook bewaard. Het stagebedrijf moet er één hebben, de school en de leerling ook. Zonder overeenkomst ben je niet verzekerd. <i>Mentor 3 Bonhoeffer College Vraag 4</i> Daar is mevrouw niet heel bewust mee bezig en het is een aanname dat de school de juiste documenten opstelt. Mevrouw heeft genoeg taken. Mevrouw heeft het awareness programma niet gezien of niet opgemerkt. <i>Mentor 3 Bonhoeffer College Vraag 5</i>
--	---	--	--

	<i>De ondersteuning door het intern begeleidingsteam (IBT) P. 26</i> <i>De ondersteuning door het expertisecentrum P 26</i>	Externe partijen: Toegang tot leerling gegevens Aanbeveling: Contact met externe partijen: duidelijk maken hoe de procedure is	...ze werken voor hulpverleningsinstelling maar die kunnen wel in de leerlingendossiers, dat moet ook want anders kunnen ze hun werk niet doen. Daar zijn duidelijke zorgvuldige werkafspraken over gemaakt. <i>Privacy Coördinator Bonhoeffer College Vraag 5</i> ...Mevrouw kreeg geen contact met leerling en ouders. Ze nam contact op met de leerling coördinator bovenbouw. En die nam contact op met het IBT (Intern Begeleidingsteam) en die nam weer contact op met de leerplichtambtenaar. Dit gaat via interne processen voordat er gecommuniceerd wordt met externe partijen. <i>Mentor 3 Bonhoeffer College Vraag 11</i> Meneer stuurt nagenoeg nooit gegevens naar externe partijen en anders in overleg met de direct leidinggevende of collega. <i>Mentor 2 Bonhoeffer College Vraag 11</i>
	Convenant.... contact met externe partijen § 2.1	<i>Aanbeveling:</i> werkafspraken met <u>alle</u> externe partijen	De grootste moeilijkheid is het delen van gegevens waarbij in het verleden veel de mail gebruikt werd. maar dat kan dus echt niet meer. Dus voor sommigen, als het gaat om de GGD en leerplicht, hebben we een uitwisselplatform dat veilig is. Maar ja dat hebben we niet met alle zorgverleners. <i>Privacy Coördinator Bonhoeffer College Vraag 13</i>
	Privacy bijsluiter § 4.1.2.6 Een digitale privacy tool voor samenwerkingsverbanden... § 2.2	Gegevensverwerking zorgleerlingen	Het risico bij leerlingen die extra zorg behoeven is in principe groter omdat er meer informatie heen en weer gaat.Dat houdt in dat er meer kans is op een verwerkingsrisico en dus een datalek. ... Dit risico hebben ze proberen af te dekken door een privacyreglement, door een protocol datalekken, door beveiligd mailen in te stellen. <i>Juridisch Adviseur Vraag 6</i>

	.. niet toegestaan om gegevens over gezondheid... Dit verbodgeldt niet voor de volgende situaties § 2.2 concrete geanonimiseerde dossiers § 4.2.2.2	Bewustwording van welke gegevens je mag opslaan en hoe Aanbeveling: maak duidelijk welke documenten en waar te vinden. <i>Knelpunt:</i> Leerlingvolgsysteem Presentis, meer mensen die toegang hebben. Meer controle nodig Aanbeveling:	In principe is het op grond van de AVG niet toegestaan om gezondheidsgegevens te verwerken, ...een van de uitzonderingen daarop is gemaakt voor het onderwijs mits daar expliciet geheimhouding over is afgesproken met degenen die deze gegevens verwerken voor de school. <i>Kwartiermaker vraag 7</i> Meneer registreert alle gegevens, dat is niet anders bij leerlingen die extra zorg nodig hebben. <i>Mentor 1 Bonhoeffer College Vraag 9</i> ... Voorheen kon je alles aangeven en dat is nu niet meer. Nu moet je goed nadenken hoe je dat vastzet. Zomaar een stempel drukken op een leerling is kwalijk, het moet beredeneerd kunnen worden. Het gedrag kan door allerlei oorzaken komen. Je kunt niet zomaar een stoornis op iemand plakken. <i>Mentor 3 Bonhoeffer College Vraag 10</i> ... leerlingvolgsysteem Presentis. Er zit maar één factor authenticatie op. En iedereen kan alles zien. Dat is begrijpelijk want er zijn geen klassen een bijzondere groep leerlingen met bijzonder gedrag. Daar moeten alle medewerkers op kunnen ingrijpen en niet alleen iemand die toevallig een leerling in de klas heeft. Maar wellicht DPIA nodig, hoe veilig is dit programma, hoe veilig is de andere kant, hoe zit het bij de server waar het op draait, hoe veilig is dat? <i>Privacy Coördinator Bonhoeffer College Vraag 11</i> ...met vragen over de toepassing van de AVG kan hij naar zijn direct leidinggevende en naar een mede mentor. De teamleider weet er alles
--	--	--	---

	Whatsapp mag niet worden gebruikt § 4.1.1.3	maak helder bij wie men terecht kan voor vragen Knelpunt: beperking in de praktijk door het systeem <i>Knelpunt:</i> gegevensverwerking praktijkonderwijs lastig Knelpunt: in Passend Onderwijs is snelheid geboden in het contact met ouders. Aanbeveling: Alternatief voor What's App vinden.	van. Zij komt van het praktijkonderwijs en weet er meer vanaf. Vanuit het praktijkonderwijs zijn er meer cursussen gegeven over de AVG, dan bij ons. <i>Mentor 2 Bonhoeffer College Vraag 4</i> ...Het systeem is omslachtig. Hij moet goedkeuring krijgen van ouders en leerling, dat duurt allemaal veel te lang, dat kan op een snellere manier. En als het gaat om privacy, denk je dan aan knelpunten, dat je teveel beperkt wordt door de privacy wetgeving? <i>Mentor 1 Bonhoeffer College Vraag 10</i> ... Whatsapp groepen met een onbepaald doel en levensduur zijn niet meer toegestaan. ... In het praktijkonderwijs kan een Whatsapp groep wel waar de stagedocent, het stagebedrijf en de ouders van het kind in communiceren ... dat is een gerechtvaardigd doel. Daar is geen ander instrument voor, dan mag je Whatsapp wel gebruiken en anders niet. Nu is Whatsapp het beste van alle slechte alternatieven. Het moet een duidelijk doel en een duidelijke termijn hebben. <i>Privacy Coördinator Bonhoeffer Vraag 4</i> Meneer appt ook met ouders. Dat gaat sneller met contact zoeken. Ze reageren dan wat sneller. Dat is voor hun dan ook wel eens wat makkelijker. Er kan wel eens wat in de les gebeuren en dan appt hij naar de desbetreffende ouder. Meneer weet niet of er wel of niet gebruik mag worden gemaakt van de app. Meneer wil snel contact hebben met de ouders, daarom gebruikt hij de app. Het moet geen belangrijke informatie zijn die in de app gezet wordt. Hij wil snel kunnen handelen. De ouders moeten snel op de hoogte zijn en op hun manier. En Whatsapp is wel een manier om snel te kunnen reageren. <i>Mentor 2 Bonhoeffer College Vraag 2</i>
--	--	--	--

Bijlage 11: Thema 3 labeling-schema

Thema 3	Literatuuronderzoek	Sub-thema's	Interviews
AVG: implementatie en awareness beleid	Implementatie, plan van aanpak § 4.1.1.2 ..eerste fase ... basis niveau § 4.1.1.2 Aantonen AVG § 1.4	Implementatie Stap voor stap aanpak	Regel eerst je belangrijkste pakketten goed, waar de meest gevoelige persoonsgegevens in worden verwerkt, de rest komt dan wel, maar in ieder geval je risicovolle dingen goed in beeld hebben. We zijn daar een redelijk eind in, in ieder geval voor wat betreft leerlinggegevens, medewerkergegevens toch ook wel, relaties hebben we nog niet echt gedaan. Dat is stap 1, zorgen dat het in orde is. <i>Kwartiermaker Vraag 5</i>
	In de tweede fase ... het overbrengen van het belang van privacy, de bewustwording § 4.1.1.2 Privacy bijsluiter § 4.1.2.6	Bewustwording	Voor komend jaar is men bezig met bewustwording bij medewerkers... Een voorbeeld is de postercampagne .. onder andere dat het beeldscherm op zwart moet als de medewerker weg gaat, niets bij de printer laten liggen, geen gegevens opslaan die niet nodig zijn, opletten met USB sticks, wat moet er gebeuren als er een datalek geconstateerd wordt. Er is een social media protocol opgesteld, wat doe je wel en wat doe je niet. <i>Juridisch Adviseur Vraag 4</i>
		Aanbeveling: Actueel houden van informatie	Vervolgens geldt dat dit een continuïteit idee kent. We zijn bezig de procedure daarvoor te schrijven, hoe zorgen we er als Carmel voor dat we het beheersmatig zo inrichten dat we dit register ook actueel houden, en wie doet dan wat. <i>Kwartiermaker Vraag 5</i>
		Awareness	...Jawel, we mailen met collega's. als een leerling bijvoorbeeld achterstanden oploopt, dan wordt er onderling gemailld . Meneer mailt zelf ook naar docenten om te vragen hoe het gaat met een vak, aanwezigheid en cijfers. Mentor 1 Bonhoeffer College Vraag 1
		Awareness	Zij wisten niet of ze wel of geen foto's mochten maken van de leerlingen. <i>Mentor 1 Bonhoeffer College Vraag 2</i>
	Meldplicht datalekken p.11	Awareness	.. naar leerlingen stuurt hij geen What's App, ze mogen ook nooit het nummer van meneer hebben. Ook op social media accepteert hij ze niet. Nu, in deze tijd met Teams, dan zie je

	awareness campagne § 4.3.1.3 intranet Bonhoeffer: een privacy bijsluiter § 4.1.2.6	Bewustwording bij delen van informatie Bewustwording datalek Awareness campagne Datalek melden Pseudo opslag voorkomen <i>Knelpunt:</i> data minimalisatie terwijl in onderwijs veel gegevens bewaard worden <i>Knelpunt:</i> hanteerbaarheid AVG in de praktijk <i>Knelpunt:</i> AVG weezin in de praktijk	ze wel berichten sturen. En hij belt ze meestal ook wel en hij stuurt ze ook berichten via Teams. Dat vindt hij prima werken. <i>Mentor 1 Bonhoeffer College Vraag 7</i> ...daar zitten veiligheidsrisico's. Het zit vooral in het delen op een onveilige manier. Dat gebeurt nog te makkelijk. Dat was ook precies waar meneer zijn scholing voor inzet. <i>Privacy Coördinator Bonhoeffer College Vraag 7</i> Stel dat er wordt ingebroken in de mail. Het kan intern maar ook extern zijn. Verkeerde mail sturen naar iemand. Dat is intern. Mensen die er minder bekend mee zijn zullen ook anders met data omgaan. Bewustwording is erg belangrijk. Een USB stick die je bijvoorbeeld verliest. <i>Mentor 3 Bonhoeffer College Vraag 8</i> ...datalek melden, dit is nog niet gecommuniceerd, dit gaat wel gebeuren via de 'awareness' campagne <i>Privacy Coördinator Bonhoeffer College Vraag 6</i> ... Probeer pseudo opslag te voorkomen, dat is iets wat in de scholing erg benadrukt had moeten worden maar dat is stilgevallen door corona. De scholingen zijn niet gegeven, maar dat komt nog wel. <i>Privacy Coördinator Bonhoeffer College Vraag 7</i> de AVG vereiste van dataminimalisatie. Mensen in het onderwijs bewaren veel. Dit doen ze om een leerling zo goed mogelijk te begeleiden. Dat vergt bewustwording dat niet alle gegevens worden verzameld en bewaard. Daar moet een grondslag voor zijn. <i>Juridisch Adviseur Vraag 5</i> ... het belang van goede privacywetgeving. goed dat het onderwijs ook kritisch wordt bekeken..... echter wel aan dat het werkbaar moet blijven en dat het onderwijs best wel veel moet invoeren. <i>Juridisch Adviseur Vraag 11</i> Daar zit veel meer bewustwording binnen de instelling. ...waarbij de weezin vooral bij het beeldmateriaal zit.... Bij sommige mensen is dat echt heel erg lastig. En nog zoiets, het gebruik van Whatsapp. Dat was iets in het verleden wat heel makkelijk
--	---	---	--

Awareness methode Kennisnet § 2.3 Iedere medewerker kan hier de betreffende informatie vinden waarbij via links nog meer informatie gevonden kan worden § 4.3.1.1 Een paar aandachtspunten voor medewerkers, wanneer er sprake is van uitwisseling van gegevens van zorgleerlingen. § 4.1.1.3	Aanbeveling: Weerzin overwinnen door alternatieven te bieden en goede relevante behapbare informatie, door duidelijk uit te leggen waarom iets niet mag. Draagvlak Aanbeveling: De route helder maken naar relevante informatie. Knelpunt: onvoldoende zien waarom iets moet. Aanbeveling: Heldere en behapbare informatie geven Knelpunt: Grote organisatie, lastig om alle neuzen	gebeurde, waarvan we nu ook zeggen, in principe niet tenzij het niet anders kan. Daar zit heel veel weerzin in bij mensen, dat dat niet meer mag. <i>Privacy Coördinator Bonhoeffer College Vraag 4</i> Meneer vindt heel veel zaken overtrokken. Dat je geen foto mag maken, geen filmpje. doe daar niet zo moeilijk over. <i>Mentor 2 Bonhoeffer College Vraag 5</i> ...De enige manier om die weerzin weg te krijgen is een alternatief te bieden. Als je dan zo'n alternatief biedt en laat zien dat zo'n alternatief werkbaar is, dan is er ook minder weerstand. <i>Privacy Coördinator Bonhoeffer College Vraag 14</i> Maar er is vrij veel bewustzijn en er is denk ik een vrij groot draagvlak om dit uit te voeren. <i>Privacy Coördinator Vraag 14</i> maar die handleiding over de Privacy, die ziet meneer wel eens voorbijkomen, hij weet wel dat het er is, maar hij is niet iemand die al die regeltjes gaat lezen en bekijken. Na een meerdere keren lezen heeft hij dat nog niet allemaal opgeslagen, het zijn volgens hem teveel regels, te moeilijk, het is gewoon makkelijker voor hem om, wanneer hij iets niet weet, om het te vragen aan zijn teamleidster. Dan weet hij zeker of iets wel of niet mag. <i>Mentor 1 Bonhoeffer College Vraag 2</i> Ze praten in de teamvergaderingen vaak wel over privacy, wat wel en wat niet mag. De teamleidster brengt het over aan haar team dus ook aan hem. Dus er wordt wel aandacht aan geschonken maar of dat genoeg is of te weinig, dat weet meneer niet. Na één keer uitleggen is het voor meneer al wel voldoende, voor hem is dat prima. <i>Mentor 1 Bonhoeffer College Vraag 3</i> Knelpunten zitten er in de grootte van de Stichting Carmelcollege. Hier is een belangrijke rol voor de Privacy Coördinator. Hoe krijg je alle personeelsleden zover dat ze ook de
--	---	--

	Kennisnet: iedere medewerker moet weten wat het IBP beleid inhoudt § 2.3 Een concreet voorbeeld van deze bewustwordingscampagne is het beschikbaar stellen van een ‘toolkit’ § 4.1.1.2	zelfde kant op te krijgen Aanbeveling: duidelijk maken wie de Privacy Coördinator is en wat zijn taken zijn, voordelen duidelijk maken Aanbeveling: Welke gegevens mogen wel/niet geregistreerd worden? Maak dat duidelijk. Knelpunt: onbekendheid met beleid. Aanbeveling: IBP beleid toegankelijk en begrijpelijk maken Aanbeveling: Bewustwording dat er een toolkit is	protocollen naleven die zijn opgesteld over de AVG? Hoe bereik je iedereen, hoe krijg je het zo dat iedereen doet wat hij moet doen? <i>Juridisch Adviseur Vraag 5</i> Meneer wist niet dat er een Privacy Coördinator was op school ...aan wie je vragen kunt stellen betreffende de privacy. Meneer vindt het handig om te weten dat deze collega de Privacy Coördinator is. <i>Mentor 1 Bonhoeffer College Vraag 4</i> ...via het intranet, een schat aan informatie van de Stichting te vinden. Maar ja of dat nou heel erg werkt op het netvlies van de medewerkers is de vraag, ze hebben wat anders aan hun hoofd. <i>Privacy Coördinator Bonhoeffer College Vraag 8</i> Meneer vult alles in wat hij bespreekt met leerlingen. Wat wel en niet mag weet hij niet. Meneer heeft nog nooit te horen gekregen of hij iets verkeerd heeft gedaan via Som, of het wel of niet goed was. <i>Mentor 1 Bonhoeffer College Vraag 5</i> ... welke gegevens wel of niet mogen worden vastgelegd, met het oog op de AVG, dat weet meneer niet. <i>Mentor 2 Bonhoeffer College Vraag 5</i> ... de eisen die de AVG stelt omtrent de verwerking van leerlinggegevens, de exacte eisen weet mevrouw niet. Wel dat er wijzigingen zijn met het verwerken van persoonsgegevens. <i>Mentor 3 Bonhoeffer College Vraag 1</i> het document ‘Handreiking Privacy en dossiervoering’ , mevrouw heeft het wel gelezen, maar ze kan niet zeggen wat er specifiek in staat. <i>Mentor 3 Bonhoeffer College Vraag 2</i>
--	--	--	---

	Praktijkvoorbeelden	En deze bruikbaar, hanteerbaarder maken Aanbeveling: Vaak herhalen van beleid Aanbeveling: Scholing: uitleg over datalek, geef praktijk voorbeelden en welke acties moeten volgen. Aandachtspunt: Medewerker moet zich veilig voelen om te melden Aanbeveling: Afdwingen bewuster omgaan met opslag leerlinggegevens	 Het is van belang dat het regelmatig wordt herhaald. Je vervalt vaak weer in oude patronen die je gewend bent. Dat is wel heel belangrijk, dat die herhaling plaats vindt. <i>Mentor 3 Bonhoeffer College Vraag 2</i> Meneer weet niet precies wat een datalek is, hij denkt aan een soort digitaal virus. Na uitleg van de onderzoeker: hij heeft wel vaak gelezen dat er een Topdesk is maar hij wist niet waar dat voor diende, misschien ook omdat hem nog nooit een datalek overkomen is. Maar mocht hem dat overkomen, dan gaat hij wel kijken en zoeken hoe hij dat het beste kan regelen en met wie hij contact moet opnemen. <i>Mentor 1 Bonhoeffer College Vraag 8</i> ...dat hier en daar SOM-Today nog te open is. Je moet allerlei waarborgen inbouwen terwijl we dat liever andersom zouden zien, dat de waarborgen ingebouwd zijn en dat je die nog open moet zetten om dossiers meer toegankelijk te maken. Privacy Coördinator Bonhoeffer College Vraag 10
--	---------------------	--	--

	‘awareness’ op de werkvloer	Opvallend: een medewerker die veel met awareness bezig is, weet niets van Beleid en de campagne. Aanbeveling: duidelijk op een rij zetten van zaken rondom AVG en bekendheid eraan geven. Verder gebruik maken van de praktijkvoorbeelden van deze mentor. Eventueel deze mentor inzetten als ‘voorlichter’	<u>Voorbeelden van bewustzijn op de werkvloer, mentor 2:</u> - Meneer plaatst weinig informatie in SOM. - Informatie ook afschermen naar anderen. - het mailen, dat versleutelt meneer ook. - als meneer over een leerling onderling mailt met collega’s, gebruikt hij nooit de naam, alleen de eerste letter van de voornaam en eerste letter achternaam. - naar externe collega’s mailt hij de laatste twee jaar zelden. - naar de ouders verstrekt meneer meestal de informatie mondeling. - Als hij informatie ontvangt, dan opent hij de mail nooit waar iemand bij is. - Het beeld van de computers gaat binnen zoveel minuten na inactiviteit op zwart. - Meneer is zich bewust van het belang van privacy en hij krijgt ook zo af en toe een mail van de organisatie. - Meneer krijgt soms zelf ook dossiers en documenten. Als meneer die documenten op papier krijgt, gebruikt hij na verwerking de versnipperaar. - Meneer krijgt heel summier te horen waar op gelet moet worden als het om de AVG gaat. <i>Mentor 2 Bonhoeffer College Vraag 1</i> ... het document ‘Handreiking Privacy en dossiervoering’ kent meneer eigenlijk niet. Meneer denkt wel dat het makkelijk te vinden is via het intranet. Hij zou wel behoefte hebben aan meer informatie over hoe de AVG toe te passen. Meneer heeft baat bij voorlichting van iemand en geen los papiertje. Nee meneer heeft niets van de awareness campagne mee gekregen. <i>Mentor 2 Bonhoeffer College Vraag 2</i>
--	------------------------------------	---	--

